

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jazykový rozbor příznakových projevů na dezinformačním serveru

Linguistic analysis of unobjective features on disinformation server

Patricie Šinkovičová

Vedoucí práce: doc. Robert Adam, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B ČJ-VV

Rok odevzdání: 2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Jazykový rozbor příznakových projevů na dezinformačním serveru potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu. Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze bakalářské práce jsou shodné.

V Praze dne 10. dubna 2019

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucímu bakalářské práce doc. Robertu Adamovi, Ph.D. za ochotu a poskytnutý čas při konzultaci, za odborné rady a vedení při zpracování tématu.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá jazykem současných médií. Soustředí se zejména na projevy, které neodpovídají vyjadřování objektivní publicistiky. Teoretická část práce nejprve charakterizuje mediální komunikaci z pohledu české stylistiky na obecné rovině. Specificky se věnuje zpravodajskému žánru, protože zprávy analyzuje část praktická, a krátce se zmiňuje o bulvarizaci zpravodajských textů. Dále se zabývá problematikou objektivnosti médií a formuluje typické jazykové a slohové prvky objektivního zpravodajství. Dále se věnuje manipulaci v médiích a zaměřuje se zejména na manipulaci jazykovou. Poté představuje příznakové jazykové i mimojazykové prostředky, které neodpovídají vyjadřování seriózního zpravodajství. Na základě tohoto rámce je v praktické části práce proveden rozbor a srovnání zpravodajských textů z dezinformačního zdroje ParlamentníListy.cz a z veřejnoprávního serveru ČeskéNoviny.cz. Cílem práce je rozpoznat příznakové vyjadřovací prostředky ve vybraných zprávách a srovnat četnost jejich výskytu ve dvou různých typech médií. Analytická část práce prokázala vyšší výskyt příznakových jazykových prostředků na dezinformačním webu, avšak ukázala, že ani zprávy vydané ČTK beze zbytku neodpovídají objektivnímu zpravodajskému vyjadřování. Funkce příznakových prostředků na webu ČeskéNoviny.cz je zejména atraktivizační a aktualizací. V analytické části bylo zjištěno, že na dezinformačním webu prokazují manipulativní tendence pouze dvě ze čtyř vybraných zpráv. Všechny čtyři zprávy publikované na serveru ParlamentníListy.cz však vykazovaly vysokou míru bulvarizace sdělení, ke které dochází zejména prostřednictvím výběru atraktivních údajů a expresivních formulací v titulcích.

KLÍČOVÁ SLOVA

média, zpravodajství, jazyková analýza, objektivní jazyk, příznakové vyjadřovací prostředky

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the language of media. It focuses mainly on features that do not correspond to the language of objective journalism. The theoretical part of the thesis characterizes the media communication from the perspective of Czech stylistics on a general level. It specifically characterizes news as long as the practical part analyzes news and it shortly informs about tendency to tabloid news in Czech media. It also deals with the issue of media objectivity and formulates the typical language and stylistic elements of objective news. It also deals with media manipulation and focuses mainly on language manipulation. It describes language and non-language elements that do not correspond to the characteristics of serious news. Based on this framework, an analysis and comparison of texts from the disinformation source ParlamentníListy.cz and from the public service server ČeskéNoviny.cz is presented in the practical part of the thesis. The aim of this work is to identify symptomatic language features in selected texts and to compare their frequency in two different types of media. The analytical part of the thesis showed a higher presence of symptomatic language features on the disinformation server but it showed that even the news published by the Czech News Agency did not completely correspond to the objective language. Symptomatic features on ČeskéNoviny.cz are meant to actualize the text and to make it attractive for the readers. In the analytical part, it was found that only two out of four selected texts include manipulative tendencies on the disinformation website. However, all four reports published on the ParlamentníListy.cz showed a high level of tabloid features, which are represented mainly by the choice of attractive information and expressive formulations in the headlines.

KEYWORDS

media, news, language analysis, objective language, symptomatic language features

Obsah

1	Úvod	8
2	Teoretická část	10
2.1	Masmédia	10
2.2	Obecná charakteristika mediálního textu	10
2.2.2	Normy	12
2.2.3	Žánry	13
2.3	Specifika internetových médií	15
2.4	Problém objektivit y	17
2.4.1	Objektivita z hlediska jazyka	18
2.5	Manipulace v médiích	20
2.5.1	Dezinformace	21
2.5.2	Manipulace z hlediska jazyka	22
2.6	Stylistika jazykových prostředků	23
2.6.1	Příznakové jazykové prostředky	24
2.7	Mimojazykové prostředky ve psaném zpravodajství	31
3	Praktická část	33
3.1	Analýza I	34
3.1.1	Obsah a struktura	34
3.1.2	Jazykové prostředky	36
3.2	Analýza II	40
3.2.1	Obsah a struktura	40
3.2.2	Jazykové prostředky	42
3.3	Analýza III	45
3.3.1	Obsah a struktura	45

3.3.2 Jazykové prostředky	47
3.4 Analýza IV	49
3.4.1 Obsah a struktura	49
3.4.2 Výrazové prostředky.....	51
3.5 Výsledky kvantitativní analýzy	55
4 Závěr	60
5 Seznam použitých informačních zdrojů	64
5.1 Literatura	64
5.2 Internetové zdroje	68
6 Seznam pramenů	70
7 Seznam příloh	72
8 Přílohy	73

1 Úvod

V této bakalářské práci se zabývám jazykem českých internetových médií. Vycházím z předpokladu, že různé publicistické zdroje mají odlišné záměry v působení na příjemce při prezentování těžké informace. Jazyk má významnou úlohu – neslouží k pouhému předávání faktů, ale má za úkol zaujmout, vyvolat emoce a přesvědčit recipienta k zaujetí určitého postoje.

Ve své práci se pokouším o lingvistický popis jazykových prostředků psaných zpravodajských textů z portálů ParlamentníListy.cz a ČeskéNoviny.cz. Jsem si však vědoma, že média nelze zcela oddělit od společnosti a sociálního prostředí, ve kterém působí. Zároveň počítám s tím, že zprávy jsou vždy ovlivněny řadou okolností a faktorů subjektivních i objektivních, které se projevují při interpretaci daných událostí, a proto je v médiích jen těžko možné dosáhnout absolutní objektivity. V žurnalistice by se však nemělo objevovat záměrné zkreslování a manipulování informací, ke kterému dochází mimo jiné prostřednictvím výběru jazykových prostředků a stylizace textu. Právě předpoklad, že různé internetové zdroje poskytují rozdílný popis téže události, je výchozím bodem pro mou práci.

Cílem této práce je na základě teoretických poznatků rozpoznat příznakové jazykové prvky vybraných zpráv na dezinformačním serveru, porovnat jeho vyjadřovací prostředky s veřejnoprávním médiem a srovnat četnost výskytu příznakových jazykových prostředků v těchto dvou různých typech médií. Teoretická část práce nejprve představuje sféru psané mediální komunikace, tradiční českou stylistikou označovanou jako publicistický funkční styl, na obecné rovině. Dále se zabývá charakteristikou zprávy a problémem bulvarizace zpravodajských textů. Zpravodajské texty rozebírá praktická část práce, proto je tomuto žánru věnována pozornost i v teoretické části. Práce se poté snaží představit problematiku objektivitu médií. Dále charakterizuje objektivitu z hlediska jazyka, o kterou by měla usilovat tzv. seriózní žurnalistika. Následně se zabývá manipulací v médiích se zaměřením na manipulaci jazykovou. Dále práce přináší popis příznakových jazykových prostředků, které by se v seriózním zpravodajství neměly objevovat. Kvůli snaze o úplnost popisu dané problematiky se krátce zmiňuji i o prostředcích mimojazykových, přičemž se opět zaměřuji na prvky objevující se v neseriózní publicistice. Praktická část práce se zabývá jazykovým rozbořem konkrétních zpráv. Ukázky jsou vybrány ze serveru ParlamentníListy.cz, který je často

označován jako tzv. dezinformační zdroj (Zelenka a Prchal, 2017; Hošková, 2017; Think-tank Evropské hodnoty [b.r.]) a z portálu ČTK ČeskéNoviny.cz, který je veřejnoprávním médiem. Ukázky byly vybrány tak, aby informace ve zprávách byly totožné. V centru pozornosti je popis a srovnání užitých jazykových prostředků, prostřednictvím kterých zprávy přináší příjemcům informace. Práce se nezabývá politikou daných médií, nesnaží se odkrývat dezinformace jako takové, jejím záměrem je přinést popis výrazových prostředků, jež jsou užívány v médiích různého charakteru (veřejnoprávní médium versus zdroj obecně pokládaný za dezinformační), a zjistit tak, který z uvedených zdrojů odpovídá vyjadřování objektivní publicistiky, případně jak výrazná odchylka od objektivního vyjadřování na konkrétním internetovém serveru je. Samozřejmě jsem si vědoma, že vybrané zprávy nepokrývají veškeré jevy, kterými se práce zabývá v teoretické části, a proto nelze výzkum považovat za úplný.

2 Teoretická část

Práce se zabývá výhradně psanými zprávami českých internetových médií. Tato část shrnuje teoretické poznatky ze sféry mediální komunikace. Definuje pojem masmédia, uvádí obecnou charakteristiku psaných mediálních textů, přináší popis žánru psané zprávy, zmiňuje problematiku bulvarizace zpravodajských textů a zabývá se specifiky online médií. Poté nastiňuje problematiku objektivitu mediálních textů a na základě tohoto problému přechází k jazykovým prostředkům tzv. seriózního zpravodajství. Poté se zabývá manipulací v mediální sféře se zaměřením na manipulaci jazykovou. Teoretická část práce dále přináší popis příznakových jazykových prostředků, z nichž některé mohou být prostředky manipulace. Krátce zmiňuje i prostředky mimojazykové.

2.1 Masmédia

Pod pojmem médium rozumíme na obecné rovině zprostředkující činitel, v komunikaci to je vše, co slouží k uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase. V širším pojetí se sem řadí řeč, písmo, hudba, výtvarná díla, architektura, oblečení, tanec, gesta, signály, jakékoli objekty, které mohou být využity k reprezentaci významů. Pojem médium tedy nemá jasně vymezené hranice. V dnešním běžném denním styku se pojem médium používá k označení technických prostředků a sociálních systémů, institucí, organizací sloužících masové komunikaci (Osvaldová, 2007, s. 118). Komunikace znamená proces přenosu a výměny sdělení a informací (tamtéž, s. 106). Masmédia rozmnožují veřejná sdělení a rozšiřují je směrem k širokému a rozmanitému publiku. V češtině se masmédia nazývají také hromadné sdělovací prostředky nebo prostředky masové komunikace (tamtéž, s. 118). Jejich prostřednictvím se dozvídáme o světě a o společnosti, ve které žijeme (Luhmann, 2014, s. 10-11).

2.2 Obecná charakteristika mediálního textu

V rámci masových médií (masmédií) jsou prostřednictvím písma šířeny psané mediální texty sloužící k informování veřejnosti a k jejímu ovlivňování – k utváření veřejného mínění (Hoffmannová a kol., 2016, s. 255; autorem kapitoly je Petr Mareš). V tradiční stylistice českého jazyka je zastřešující výraz užívaný pro vyjadřovací styl textů

ve sféře mediální komunikace pojem publicistický styl. Jedná se o jeden z funkčních stylů současné češtiny. Publicistický styl představuje zobecněné a nadřazené označení pro stylové ztvárnění všech žurnalistických textů, které plní funkci informativní (zpravovací, sdělnou) a funkci persvazivní (působící, ovlivňovací) (Čechová a kol., 2008, s. 244-245; autorkou kapitoly je Eva Minářová). Funkcí rozumíme „úkol“, který plní jazykové prostředky s ohledem na výrazové potřeby (Schneiderová, 2013a, s. 158). Tradiční funkční přístup je však kritizován kvůli tomu, že mimo funkci textu nepřihlíží k dalším relevantním faktorům nefunkční povahy, které určují jazykovou promluvu (tamtéž, s. 164).

Mimo to je možné se v odborné literatuře setkat s termíny žurnalistika, publicistika a zpravodajství. „Žurnalistika je činnost zaměřená na sbírání, úpravu a distribuci zpráv, příslušných komentářů a dalších charakteristických materiálů (sdělení) prostřednictvím masmédií. (...) Žurnalistická sdělení mají různou funkci. K informování slouží zpravodajství, k hodnocení a přesvědčování publicistika“ (Bartošek, 1997, s. 42). V odborné literatuře se tedy setkáváme s problémem terminologické rozkolísanosti a nejednoznačnosti vymezení pojmu publicistický funkční styl. Tento problém pramení z rozdílných vlastností jednotlivých typů textů v rámci mediální komunikace. Tato práce používá na obecné rovině termín psaný mediální text, přičemž vychází z přístupu, který je navrhován Petrem Marešem ve *Stylistice mluvené a psané češtiny* (2016): „Volíme-li jako bázevý název víceslovné deskriptivní označení **psané mediální texty**, je to proto, že pojem-termín **publicistický styl** se nejeví jako zcela vyhovující pro všechny texty, jež se v rámci masových médií objevují, je vymezován z několika rozdílných hledisek, stává se zdrojem napětí mezi územ stylistiky a územ teorie žurnalistiky a mediálních studií, přičemž dochází ke střetání s takovými pojmenováními, jako je **styl novinářský**, **žurnalistický** či **zpravodajský**, a v neposlední řadě není kompatibilní s terminologií užívanou v zahraničí“ (Hoffmannová a kol., 2016, s. 255; autorem kapitoly je Petr Mareš; zvýraznil P. M.).

Mediální texty jsou velmi variabilní sférou komunikace, a proto není možné poskytnout obecnou charakteristiku těchto textů beze zbytku. Eva Minářová (2008), která pro mediální texty používá termín publicistický styl, uvádí, že při nejvyšší míře zobecnění je možné vyčlenit tři dílčí funkční styly: 1. zpravodajský styl, 2. publicistický styl v užším smyslu (analytický styl), 3. publicistický styl beletristický. Mezi nimi existují značné rozdíly, ale jejich celkový charakter shrnuje Minářová takto: „Celkový charakter textů

publicistického stylu je podmíněn jejich širokým společenským posláním: rychle, výstižně a co nejučinněji informovat adresáty nejrůznějšího sociálního zařazení, věku a vzdělání, zprostředkovat myšlenky s maximální srozumitelností a sémantickou jednoznačností, bezprostředností a přesvědčivostí, získávat čtenáře nebo posluchače pro přístup k problémům v duchu názorů, který publicistický orgán reprezentuje (...)“ (Čechová a kol., 2008, s. 244-245; autorkou kapitoly je Eva Minářová).

2.2.1 Komunikační cíl mediálního textu

V rámci mediální sféry se uplatňují žánry, jejichž hlavním komunikačním cílem je informovat o událostech tvořících předmět veřejného zájmu, v jiných žánrech však persvaze vlastní informace zastihuje formulováním stanovisek a argumentů (Hoffmannová a kol., 2016, s. 259; autorem kapitoly je Petr Mareš). Kromě vlastní persvaze, tedy snahy přesvědčit adresáta k zaujetí určitého postoje, se v mediálních textech projevuje i snaha o získání příjemce pro čtení daného textu, které předpokládá upoutání jeho pozornosti, a o pobavení čtenáře – toto působení lze nazývat funkcí konativní (Karhanová, 1999, s. 34). Dále se v mediálních textech uplatňuje funkce poetická (zejména v beletristických žánrech), fatická (kontaktní) a funkce metajazyková (zaměřující se na užívané jazykové prostředky). Rovněž se uplatňuje funkce emotivní, která se projevuje autorskou sebezprezentací na jazykové i myšlenkové rovině a u které je obtížné určit, do jaké míry se jedná o využití dané emotivní funkce a do jaké míry jsou příznakové jazykové prostředky nástrojem přesvědčování či manipulace (tamtéž, s. 267-268; autorem kapitoly je Petr Mareš).

Obecně se tyto komunikační cíle zaměřují na dění v rámci veřejného života, přičemž výběr událostí je ovlivněn jak autory, redakcí apod., tak preferencemi potenciálních recipientů. V neposlední řadě je zásadním rysem mediálních textů důraz na novost, aktuálnost a závažnost událostí (tamtéž, s. 259-261; autorem kapitoly je Petr Mareš).

2.2.2 Normy

Právě veřejný charakter komunikátu způsobuje, že mediální texty jsou vázány řadou norem. Patří mezi ně etické postuláty a ustálené vzorce (modely) tvorby textů jednak umožňující rychlé zpracování právě proběhlé nebo probíhající události, jednak

podporující porozumění recipientů, kteří mohou aplikovat známé rámce a modely při recepci textu. „Konečně je třeba počítat ještě s dalším specifickým souborem norem, totiž s interními předpisy jednotlivých mediálních organizací, které jednak jako ‚předběžná cenzura‘ ovlivňují podobu vznikajících textů, jednak jako ‚cenzura následná‘ vedou k úpravě už vzniklých, resp. zvenčí dodaných textů. Tyto normy přitom nemají jen podobu obecných pokynů, ale mohou zahrnovat např. i seznamy zakázaných slov“ (tamtéž, s. 265; autorem kapitoly je Petr Mareš).

2.2.3 Žánry

V rámci sféry mediální komunikace se objevuje velké množství žánrů, které mohou mít rozdílné vlastnosti a komunikační cíle. Žánry jsou zdrojem očekávání příjemců textu, slouží k orientaci v komunikaci a v neposlední řadě se stávají instrukcí pro interpretaci (tamtéž, s. 266; autorem kapitoly je Petr Mareš).

Tato práce vychází z pojetí dělení žánrů mediálních textů, které navrhuje Eva Minářová v publikaci *Současná stylistika* (2008). Jak již bylo zmíněno výše, Minářová vyčleňuje tři skupiny žánrů mediálních textů, které nazývá dílčí funkční styl zpravodajský, analytický a beletristický (Čechová a kol., 2008, s. 262; autorkou kapitoly je Eva Minářová). Ne všechny žánry je však možné zařadit do jedné z těchto skupin jednoznačně (Hoffmannová a kol., 2016, s. 266; autorem kapitoly je Petr Mareš).

2.2.3.1 Zpráva

V praktické části práce se zabývám zprávami českých médií, proto se žánru zprávy věnuji specificky i v teoretické části práce v následujícím výkladu.

Zpráva je základní zpravodajský útvar. Jejím účelem je podat věcné informace o nových, aktuálních jevech a událostech, přičemž se snaží tyto informace podat rychle a objektivně. Funkce takového textu se vymezuje jako funkce informativní. Zpravodajský text informace pouze zaznamenává, sumarizuje a konstatuje. Nekomentuje je a nepokouší se analyzovat příčiny a důsledky, může maximálně naznačit jednoznačné souvislosti. Mezi základními vlastnostmi zprávy je obvykle zdůrazňována aktuálnost, novost, zajímavost, významnost pro určitý okruh recipientů, věcná správnost a správnost souvislostí (Osvaldová, 2001, s. 24). Výčet informací by měl obsahovat údaje o čase,

místu a dalších průvodních okolnostech a při jejich řazení by měla být zachována určitá posloupnost. V první části zprávy se setkáme s největší faktografickou nasyceností, nalezneme zde nové a důležité informace, poté se objevují zpřesňující a doplňující informace. Tento model se nazývá schéma obrácené pyramidy. Velmi podstatným prvkem zpravodajského textu je odkaz na zdroj informací (Čechová a kol., 2008, s. 264; autorkou kapitoly je Eva Minářová).

2.2.3.1.1 Jazyk zprávy

Psané zpravodajské texty jsou typické konkrétním, přímým, strohým a stručným vyjádřením, je požadována pojmová srozumitelnost takového vyjádření. Příznačná je neutrálnost vyjadřovacích prostředků, která je motivována snahou o nezaujaté a úplné zpracování nějaké informace. To znamená, že základem zpravodajského sdělení je neutrální spisovný jazyk a automatizovaná až modelová vyjádření, která přispívají k rychlé komunikaci. S tím souvisí poměrně velká stereotypnost výrazových prostředků.

Modelovému vyjádření odpovídají spisovné a stylově nepříznakové morfologické prostředky, nicméně v praxi je možné se v psané zprávě setkat i s variantami knižními (Čechová a kol., 2008, s. 263; autorkou kapitoly je Eva Minářová).

Stereotypní je i slovní zásoba zprávy, která by měla být všeobecně a snadno srozumitelná. Její velkou část tvoří konkrétní jména osob, míst, institucí, dále konkrétní data i odborné a poloodborné termíny (Bartošek, 1997, s. 50-51). Terminologie se do textu přenáší spolu s informacemi z oblasti, o které zpráva informuje, proto je možné se ve zpravodajském textu setkat s mnoha výrazy z ekonomické, politické, finanční, kulturní sféry. Původní termín může být užíván v nových souvislostech, tak dochází k desémantizaci výrazu a k rozšiřování jeho významu. Slovní zásoba zpravodajství je výrazně ovlivněna soudobým děním ve společnosti, objevuje se v ní i množství slov přejatých. Některé takové výrazy jsou označovány jako publicismy. „Považujeme za ně taková ustálená spojení, která vznikají v žurnalistice nebo ve sféře politického nebo společenského života i v profesní sféře a která jsou žurnalisty maximálně využívána. Častá jsou spojení substantiva s jeho shodným atributem“ (Čechová a kol., 2008, s. 253-255; autorkou kapitoly je Eva Minářová).

Modelovost se objevuje také na syntaktické rovině, pro kterou jsou typické kratší větné celky. Ve výčtu informací se uplatňují několikanásobné větné členy (tamtéž, s. 263-

264; autorkou kapitoly je Eva Minářová). Snaze o rychlé a stručné sdělení odpovídá i tendence ke kondenzaci sdělení do jednoho větného celku, která má za následek obsahovou přesycenost sdělení. Často se objevují nepravé vedlejší věty vztažné vyjadřující následný děj. Podání informací je neosobní (Bartošek, 1997, s. 49).

2.2.3.1.2 Bulvarizace

Zpráva je základním žánrem nejen seriózních médií, ale i tzv. bulváru (Hoffmannová a kol., 2016, s. 279; autorem kapitoly je Petr Mareš). Slovo bulvár je v současné době chápáno jako synonymum pro neseriózní typ médií, která přináší neověřené informace. V bulvárních textech často dochází ke směšování reality a iluzí. Forma podání je jednoduchá, zábavná a má být srozumitelná co největšímu publiku (Halada a Osvaldová, 2017, s. 49). Proto se při srovnání zprávy ze seriózního zdroje a zprávy z bulvárního média projeví rozdíly v tematických preferencích textů a odlišnosti v jejich jazykové výstavbě (Hoffmannová a kol., 2016, s. 279; autorem kapitoly je Petr Mareš). Mezi časté vyjadřovací prostředky využívané bulvárními médii patří nepřímá, expresivní a pejorativní pojmenování (Mlčoch, 2002, s. 238-239). Taková pojmenování řadí česká stylistika k příznakovým vyjadřovacím prostředkům, jimiž se tato práce podrobně zabývá níže.

Procesem bulvarizace však v současné době prochází i média, která jsou obecně pokládána za seriózní. Důvodem je vysoký zájem o podnikání v mediální oblasti, který má za důsledek komercializaci tohoto prostoru. Se zvyšující se konkurencí se i snaha přitáhnout co největší počet čtenářů stává intenzivnější (Pácl, 2005, s. 150). „Obecnou podstatou mediální bulvarizace je stále zřetelnější podbízivost vůči publiku (...)“ (tamtéž, s. 157). Se záměrem přiblížit vážné a komplexní problémy masovému čtenáři se tak i v seriózním tisku může objevovat zjednodušování informací a zastírání rozdílů mezi ověřenými fakty a domněnkami (tamtéž, s. 152-153). V důsledku toho se v současné době objevuje velké množství příznakových jazykových prostředků typických pro bulvár i v seriózním zpravodajství (Mlčoch, 2002, s. 243).

2.3 Specifika internetových médií

Jak bylo zmíněno výše, praktická část této práce se bude zabývat rozбором vybraných zpráv z českých internetových serverů. Následující kapitola se proto pokouší

z obecného pohledu shrnout, v čem spočívají specifika a rozdíly, které do sféry mediální komunikace a mediálních textů vnáší internet.

Internetová média jsou poměrně novým informačním zdrojem. Do povědomí široké veřejnosti svým vstupem do komerční sféry proniká internet (celosvětový systém propojení počítačových sítí) na přelomu 80. a 90. let 20. století, u nás až v polovině let devadesátých. Dnes je internet důležitým nástrojem získávání žurnalistických informací z různých zdrojů (Osvaldová, 2007, s. 92-93). Zpravodajské servery tedy k šíření své práce využívají internet. Daná webová stránka se na základě výše popsaných vlastností mediálního textu, jehož je nositelem, stává médiem masové komunikace. Internetová média se od tradičních médií liší formou, její specifika mají vliv i na obsah internetových mediálních textů (Osvaldová, 2001, s. 98-99; autorem kapitoly je Milan Šmíd). Tato specifika jsou dána především hypertextovým formátem internetové zprávy a způsobem distribuce – internet umožňuje zprávě být k dispozici v širokém časovém a prostorovém rozpětí (tamtéž, s. 101; autorem kapitoly je Milan Šmíd).

Hypertext je velmi důležitým prvkem, který odlišuje tradiční mediální texty od těch internetových. Pojem hypertext označuje text, který „(...) není omezen linearitou a jehož sdělení se skládá z více separátně uložených částí navzájem propojených odkazy, tzv. linky. Cílem odkazu je jiný text, případně zvukový nebo obrazový záznam. Samotné odkazy mohou mít podobu textu, statických obrazů nebo fotografií, animovaných prvků či videosekvencí“ (Osvaldová, 2007, s. 89). Jedná se o propojování odkazů v reálném čase. Hypertext umožňuje sdružovat více médií v jednom prostředí (tamtéž). Dává tím téměř neomezenou možnost rozšiřovat předkládanou informaci o další dodatečná sdělení, včetně odkazu na zdroje a prameny, z nichž mediální text vychází. Umožňuje tak recipientovi poznat i starší souvislosti (Osvaldová, 2001, s. 102-103; autorem kapitoly je Milan Šmíd).

Mediální texty se zabývají především tím, co je považováno za nové, aktuální a společensky závažné. Z toho vyplývá nezbytnost rychlé reakce na události. Právě díky technickým možnostem na tento stále se zvyšující požadavek nejlépe reaguje internetové zpravodajství, kam jsou zprávy často umístovány v době, kdy určitá událost ještě probíhá. Zprávu je na webu, na rozdíl od zprávy v tištěných periodikách, poté možno dále doplňovat a upravovat, mohou z ní být odstraňovány jazykové nedostatky a věcné omyly. Okamžitost zprávy však potom získává větší hodnotu než její úplnost a přesnost (Hoffmannová a kol., 2016, s. 261-262; autorem kapitoly je Petr Mareš).

Technologiím a měnícím se nárokům uživatelů podléhá i podoba jednotlivých žánrů mediální komunikace. Některé žánry (např. online zpráva) mají stejné rysy jako odpovídající tradiční žánr, přizpůsobují se však podmínkám nového internetového prostředí (Schneiderová, 2015, s. 104). Multimediálnost umožněná technologií internetu přináší možnost spojovat tradiční formy mediální komunikace s novými – zpráva například nemusí být doprovázena fotografií, ale videem, což tištěná periodika neumožňují. Ruší se zde rozdíl mezi tištěnou a audiovizuální podobou komunikace (Bartošek, 1997, s. 42). Internetová média tedy využívají „(...) hypertext a multimediálnost digitálního prostředí internetu ke kombinaci textové, zvukové a obrazové informace“ (Osvaldová, 2007, s. 246).

V neposlední řadě internet umožňuje výrazně narušit pro sféru mediální komunikace typickou asymetrii mezi komunikanty. V tradičních mediálních textech mezi autorem a příjemcem neexistuje přímý kontakt a komunikační role jsou relativně pevně rozdělené. Jednosměrnost je narušovaná možností zpětné vazby formou recipientských ohlasů, ta však může být moderována mediální organizací. V současnosti se však na webu setkáváme s praxí čtenářských komentářů a diskuzí, která ukazuje, že se pozice recipientů mediálních textů posiluje (Hoffmannová a kol., 2016, s. 268; autorem kapitoly je Petr Mareš).

2.4 Problém objektivit

Naše společnost klade na zpravodajské texty požadavek objektivit. Tento požadavek je ústřední pro současnou žurnalistickou profesi a přinejmenším snaha o objektivitu je považována za samozřejmost. Objektivita je zárukou kvality, zaručuje, že jsou dané texty platné a věrohodné (McNair, 2004, s. 68). Charakteristika objektivní žurnalistiky je formulována takto:

- „1. objektivita oddělení faktů od názorů
2. vyvážený záznam a popis diskuze
3. potvrzení žurnalistických výroků odvoláním se na příslušné autority“ (tamtéž, s. 71).

V řadě odborných publikací je však možné se setkat s názorem, že objektivita není ve sféře mediální komunikace tak snadno uchopitelná. Bartošek (2004, s. 216) uvádí, že

objektivitu je nutné chápat převážně jako objektivitu maximálně dosažitelnou, mediální komunikace neusiluje o úplnost ve smyslu vědeckém a objektivita závisí na tom, zda má autor přístup přímo k události nebo ke všem zdrojům informací. U informací převzatých ze zprostředkovaných zdrojů je více mezistupňů mezi přímými účastníky událostí a jejich vylíčením v médiích. Čím více těchto mezistupňů je, tím je míra subjektivity vyšší.

Barbora Osvaldová (2001, s. 12) zastává názor, že výklad skutečnosti se může lišit na základě různých úhlů pohledů, které vznikají vlivem společnosti, kultury, vzdělání. Člověk bez předsudků neexistuje, to se vztahuje i na novináře usilujícího o profesní objektivnost. V důsledku lidského faktoru tedy není možná existence zcela neutrálního zpravodajství. „(...) absolutní objektivnosti nelze dosáhnout, jelikož už sám výběr skutečností, které mají být sděleny, je proces neobjektivní. Proto je dnes spíš zdůrazňována vyváženost, vědomá nezaujatost a zdravý skepticismus a mezi metody, kterými lze alespoň přibližně rovnováhy dosáhnout, jsou řazeny: **přesnost, jasnost a úplnost informování, odstup od tématu, diskriminaci vylučující přístup ke zdrojům informací, vědomá neutralita ve sporu několika skupin, pluralita uveřejňovaných názorů, vyloučení skrytých motivů i v dobré víře neřku-li stranění velkým inzerentům, jednoznačný zákaz zasahovat do skutečnosti, o které se referuje, a přísné dodržování terminologické neutrality**“ (Osvaldová, 2001, s. 13; zvýraznila B. O.). Objektivita, neutralnost, důvěryhodnost zpracování informace se tedy realizuje i na rovině formy – ve výběru a užití jazykových prostředků. Užitím různých výrazů pro jednu skutečnost může dojít ke zkreslení informace (tamtéž).

2.4.1 Objektivita z hlediska jazyka

Žánrová a tematická pestrost mediálních textů způsobuje, že i užívané výrazové prostředky jsou různorodé a často shodné s prostředky užívanými v jiných komunikačních sférách (Hoffmannová a kol., 2016, s. 269; autorem kapitoly je Petr Mareš). Funkcí zpravodajského žánru, kterému se věnuji v praktické části práce, je přinést aktuální a objektivní informace velké mase příjemců. Naplnění této funkce vyžaduje splnění několika specifických požadavků na jazykově slohovou výstavbu zprávy. Těmi jsou přístupnost, shoda s normou, jasnost, přehlednost, stručnost a objektivita. Z hlediska jazykových prostředků spojujeme objektivitu „(...) s takovými vlastnostmi, jako je věcnost, citová, hodnotová a výrazová neutralnost“ (Osvaldová, 2001, s. 108).

2.4.1.1 Charakteristika objektivního vyjadřování

Následující výklad shrnuje jazykové aspekty odpovídající vyjadřování objektivního zpravodajství. Nejedná se o úplný výklad bezpříznakových jazykových prostředků, vhodných do zpravodajství, protože v kapitole o manipulaci jsou popisovány jejich příznakové protějšky. Vycházím zejména z charakteristiky, kterou formuloval Karel Šebesta v publikaci *Zpravodajství v médiích* (2001).

Pro objektivitu zprávy z hlediska jazyka je nežádoucí výrazová expresivita a užívání příznakových výrazových prostředků. Objektivnímu výrazově neutrálnímu vyjadřování dále odpovídá „(...) užívání spisovného jazyka, dodržování spisovné jazykové normy, upřednostňování ustálených způsobů vyjadřování, potlačení příliš nápadných aktualizací apod.“ (Osvaldová, 2001, s. 124; autorem kapitoly je Karel Šebesta). Za ustálené a neutrální je považováno podání zprávy v minulém čase (Jílek a kol., 2016, s. 77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

V rámci uplatnění objektivního vyjadřování je nutné splnit požadavek na potlačení subjektivního faktoru. Zpráva není podávána v 1. osobě, ale měla by být využívána výhradně 3. osoba, která zajišťuje odbourání explicitní subjektivity autora textu. K tomu se přímo váže vyloučení zájmen první osoby.

V objektivním zpravodajství je také nutné potlačit vyjadřování hodnotících postojů a citového zaujetí autora. Hodnocení je ve zpravodajství přijatelné, pokud „(...) se blíží objektivnímu, obecně platnému, kulturně a mravně plně akceptovatelnému konstatování (...). Je ovšem třeba připomenout, že pouhý většinový konsensus jako kritérium nestačí – jeho obecné přijímání by znamenalo prosté utvrzování určité převládající ideologie. Proto je potřeba být i v takových případech opatrný“ (Osvaldová, 2001, s. 124-125; autorem kapitoly je Karel Šebesta).

Ve zpravodajství je nekorektní také práce se skrytým hodnocením. K lexikální jednotce se v některých případech může vázat konotovaný význam, který obsahuje hodnotící příznak. Volba takové jednotky je projevem osobního postoje autora, avšak někdy tato volba neprobíhá zcela vědomě.

Objektivita také vyžaduje explicitní poukázání na všechny subjektivní zdroje, které se ve zprávě mohou projevit (Osvaldová, 2001, s. 124-125; autorem kapitoly je Karel Šebesta).

2.5 Manipulace v médiích

Na rovině obecných představ jsou média, zejména v rámci sféry textů zpravodajských, nositeli objektivních informací. Realita je ovšem taková, že mediální komunikaci ovlivňuje řada subjektivních faktorů. Z toho pramení i různá prezentace skutečnosti v jednotlivých médiích, která přináší i rozdílná hodnocení. Úkolem mediálních textů vždy bylo nejen přinášet informace, ale také přesvědčit recipienta k jejich přijetí. Dnes však zájem o objektivní předávání faktů ustupuje. Obecně platný postup je selekce událostí, ale ve směřování dnešních médií není záměrem tohoto výběru nezávislá informace, ale vlastní prezentace skutečnosti (Schneiderová, 2015, s. 90-91). Fakta sice vždy musí být nějakým způsobem vybírána a vyhodnocována, avšak rozdíl je možné spatřit v hledisku a cíli tohoto výběru (Hausenblas, 1995, s. 164).

V kontextu mediální komunikace je manipulace charakterizována takto: „(...) nepřiznané zpracování vědomí lidí zejména prostřednictvím médií za účelem systematického a cílevědomého řízení a formování jejich vědomí, myšlenek a pocitů. Při manipulaci pomocí médií jde o zkreslování, popř. zadržování či neadekvátní doplňování a usouvzažňování informací. (...) Nejčastěji je využívána jako nástroj reklamy (cílem je manipulace potřeb spotřebitelů) a politické propagandy (cílem je manipulace veřejného mínění). (...) Masová komunikace v tomto procesu působí jako prostředek manipulace. Manipulace bývá kritizována, neboť jakožto skrytá forma donucení problematizuje možnost svobodné volby v demokratické společnosti“ (Reifová, 2004, s. 127).

S manipulací souvisí pojem propaganda. Jedná se o formu persvazivní komunikace, jejímž úmyslem je manipulace myšlenek a postojů, používá při tom především prostředků masové komunikace, kde dochází k záměrné úpravě skutečností v duchu jisté ideologie či politického smýšlení (tamtéž, s. 192-194).

Jak již bylo zmíněno, přesvědčování, persvazivnost je součástí téměř každého mediálního textu, avšak v závislosti na žánru je její uplatnění zastoupeno různou měrou (Hlavsa, 1990, s. 126). V úplném základu má manipulace a persvaze několik společných znaků: jedná se o procesy v lidské komunikaci, jejichž cílem je vědomé ovlivnění postoje a přesvědčení recipientů podle určitého záměru (Srpková, 2007, s. 32). Propaganda a manipulace persvazivních prostředků využívá (Schneiderová, 2013b, s. 313). Hana Srpková (2007) však navrhuje termíny manipulace a persvaze odlišovat. Manipulace oproti persvazi využívá takových prostředků, jako je záměrné zamlčování informací nebo

nepravdivá tvrzení. To adresátovi nedává možnost svobodného rozhodnutí a výběru toho, jak bude reagovat (Srpková, 2007, s. 32). Mnohdy však nelze jednoznačně určit, zda se v textu jedná o persvazi, nebo manipulaci (tamtéž, s. 36). Užití hodnotících, citových, expresivních prvků v rámci persvaze více záleží na subjektivní interpretaci skutečnosti, která se váže k jednotlivci, princip propagandy spočívá v manipulaci masového rázu (Schneiderová, 2013b, s. 313). Ondřej Hausenblas (1995, s. 164) nahlíží na problematiku hranice mezi persvazivní tendencí a manipulativním působením mediálního textu takto: „Snahou neboli tendencí demokratického tisku je poskytovat odběratelům (čtenářům, divákům, posluchačům) množství různých informací, které potřebují a žádají proto, aby mohli znát a kontrolovat chod veřejného života, včetně ekologické situace. Každý hromadný sdělovací prostředek je ovšem nevyhnutelně tendenční. Jde však o to, aby jeho tendence byla jednak nezastřená (aby si ji případný nesouhlasící vnímatel dovedl bez potíží od jádra informace ‚odečíst‘), jednak aby **nesloužila konkrétnímu záměru**, ale aby mířila k poskytnutí maxima informací o událostech, stavech věcí i o postojích zúčastněných stran nebo vnějších expertů“ (zvýraznil O. H.).

Manipulativní role médií však stále více roste. Svoboda slova a nezávislost masmédií na státu umožňuje pluralitu obsahu a názorů. Někdy je tento fakt značně zneužíván. Setkáváme se i s tím, že mnozí žurnalisté neumějí pracovat se zdroji informací (Bartošek, 1997, s. 42-43). O manipulaci se začíná mluvit tehdy, když přesvědčovací působení převyší sdělnou funkci textu (Horálek, 1995, s. 156).

V současné době narůstá povědomí o manipulativních tendencích médií zejména v souvislosti s šířením dezinformací prostřednictvím nereseriových zpravodajských webů. Rozborem jazykových prostředků serveru označovaného za dezinformační se zabývá praktická část této práce, proto se i v teoretické části zabývám manipulací a dezinformacemi.

2.5.1 Dezinformace

Dezinformace je nepravdivá informace, která má za cíl ovlivnit a zmanipulovat adresáta. Aby takové dezinformace byly uvěřitelné, musí se částečně zakládat na věrohodných skutečnostech a měly by se přizpůsobit kulturnímu kontextu. K šíření dezinformací jsou používány hromadné sdělovací prostředky (Gregor a Vejvodová, 2018, s. 8-9). Dezinformace jsou jedním z nejefektivnějších prostředků propagandy, která si

klade za cíl manipulaci a ovlivnění publika (tamtéž, s. 14-15). Právě úprava objektivních faktů a skutečností patří mezi manipulativní techniky médií (tamtéž, s. 59). Přístup k velké mase lidí poskytuje tvůrci dezinformace internet, jenž navíc díky svým specifickým vlastnostem, o kterých se zmiňuji výše, umožňuje příjemcům dezinformace sdílet, tzn. dále rozšiřovat (tamtéž, s. 44). Nebezpečí dezinformací spočívá v tom, že se jejich prostřednictvím šíří strach a nenávisť, často i lživá obvinění a extremistické tendence (tamtéž, s. 47). Falešný, dezinformační zpravodajský text nebývá snadné ihned identifikovat (tamtéž, 125). K odhalení skryté tendence na první pohled objektivní zprávy přispívá analýza jazykových prostředků (Hlavsa, 1990, s. 125).

2.5.2 Manipulace z hlediska jazyka

„Manipulace s publikem a jeho myslí začíná v publicistice na rovině jazyka“ (Horálek, 1995, s. 156). Jazyk v mediálním textu neslouží vždy jen k předávání informací, ale jeho funkce se mění směrem k zaujetí, vyvolání emocí a v neposlední řadě užitý jazyk přiměje recipienta k přijetí určitého hodnocení prezentovaného daným médiem (Schneiderová, 2015, s. 92). Způsob jazykového zpracování textu může odpovídat jistému hodnocení skutečnosti, o které text pojednává. Takové hodnocení potom straní jistým subjektům nebo má za cíl vyvolat emoce u adresáta. K hodnocení a zaujetí postoje dochází na mnoha úrovních textu (celková stylizace, volba jednotlivých slov) (tamtéž, s. 124). „Při utváření textu hraje roli celá řada jevů a skutečností, jež ovlivňují jeho podobu. Jeho ‚vnitřní‘ realizace je odrazem faktorů objektivních i subjektivních, což se projevuje ve výběru jednotlivých slov, vět a jejich uspořádání navzájem v textu. Rozdílná podoba tohoto výběru je dána tím (...), že různá situace může být nahlížena rozdílně a také rozdílně interpretována z pohledu odlišných pozic jednotlivých společenských subjektů nebo jejich záměrů“ (tamtéž, s. 121). Stylizace může být zvolena buď na základě interpretačního záměru autora textu, jeho vztahu k prezentovaným subjektům, osobám, dějům, nebo podle toho, jaká interpretace je mu přikázána určitým pracovním a názorovým prostředím. Výběrem jazykových prostředků a jejich uspořádání se tedy může vyjadřovat postoj, a „(...) vzhledem k příjemci se tak může také cíleně podporovat vnímání určitého společenského a politického kontextu. (...) můžeme dojít k přesvědčení, že ze strany konkrétního periodika jde buď o záměrnou stylizaci, jež ‚straní‘ některému ze subjektů zobrazovaných textem, nebo o celkové

názorové nastavení, které pak jednotlivé formulace implicitně podmiňuje“ (tamtéž, s. 122).

Většina mediálních textů je založena na neutrálním spisovném jazyku, v důsledku stále většího podílu zábavní funkce je však možné pozorovat nárůst příznakových jazykových prostředků na všech lingvistických rovinách. Ve zpravodajství se však odchylky od spisovného nepříznačového jazyka se hodnotí jako nežádoucí (Bartošek, 2007, s. 81). To pramení již z podstaty hlavního účelu zprávy, kterým je, jak bylo zmíněno výše, objektivně podat věcné informace o aktuálních jevech a událostech (Osvaldová, 2001, s. 24). Volbou výrazových prostředků se i do zpravodajských textů, u kterých předpokládáme objektivitu sdělení, dostává postoj autora textu (Hlavsa, 1995 s. 151). Příznakové výrazové prostředky na rozdíl od spisovných bezpříznakových prostředků „(...) intenzifikují účinek sdělení pozitivně (oslavně, pochvalně, vlídně, chápavým a přívětivým humorem), častěji však záporně (kritikou, polemikou, zesměšňováním, nepřátelským, hanlivým, znehodnocujícím až odpuzujícím hodnotícím zabarvením)“ (Bartošek, 2007, s. 81).

2.6 Stylistika jazykových prostředků

Styl je předmětem stylistiky, nauky o stylu. Termín je však obtížné definovat, styl se totiž projevuje ve velmi širokém spektru oblastí lidské kultury. Uplatňuje se záměrně i nezáměrně. Implikuje výběr z určitého repertoáru dostupných prostředků vyjádření. „(...) styl se vyznačuje jistou jednotící vlastností, integritou, to je ustálenými uvědomovanými i neuvědomovanými preferencemi, s nimiž člověk k výběru a uspořádání těchto prostředků přistupuje“ (Kraus, 2008, s. 84).

Na rovině jazykovědné je styl definován takto: „Styl se chápe především jako záležitost výstavby (kompozice) textu, a to nejen na rovině formální ale i tematické, obsahové. Charakterizuje míru srozumitelnosti, plynulosti a koherence (soudržnosti) textu, na utváření stylu se podílí opakování stejných výrazů (a textových úseků) i jejich obměňování“ (tamtéž, s. 86). Stylistika jazykových prostředků se zabývá stylovými příznaky jednotek, které vstupují do textu. „Podle toho se rozlišují stylové prostředky **nepříznakové** (bez vlastního stylového zabarvení) a stylové prostředky **příznakové**, které do textu svou vlastní stylovou charakteristiku předem vnášejí (někdy se proto nazývají **stylově inherentní**)“ (tamtéž; zvýraznil J. K.). Příznakem se míní

charakteristický, rozlišovací, distinktivní rys, symptom s určitým významem (Čechová a kol., 2008, s. 33; autorkou kapitoly je Marie Čechová). Příznakovost se může uplatňovat na rovině frekvence, expresivity, dobového řazení a na rovině řazení stylového, tj. na ose hovorovost – neutrálnost – knižnost (tamtéž, s. 131-132; autorkou kapitoly je Marie Čechová).

2.6.1 Příznakové jazykové prostředky

Jak bylo zmíněno, praktická část se snaží rozpoznat příznakové vyjadřovací prostředky na dezinformačním serveru, srovnat jeho vyjadřovací prostředky s veřejnoprávním médiem a porovnat četnost jejich výskytu v těchto dvou různých typech médií. Následující výklad se věnuje popisu příznakových vyjadřovacích prostředků, které může využívat nereseriová zpravodajství, podle jednotlivých jazykových rovin.

Fonologická rovina

V této části textu se zabývám hláskovými variantami slov, které mají odlišnou stylistickou platnost. Na rovině hláskové je možné rozlišit varianty slov, které se od sebe liší fonémem (zpravidla vokálem). Tyto varianty pak mohou mít různý stylistický příznak. Volbou do zpravodajského textu nevhodné, příznakové varianty slova může dojít k narušení informační kvality sdělení (Jílek a kol., 2016, s. 44; autorkou kapitoly je Michaela Kopečková).

Diferenciace probíhá ve variantách s ú-/ ou- v předponě, přičemž ou- je varianta nespisovná, má expresivní znevažující význam.

U variant o-/ vo- na začátku slova za spisovnou a neutrální považujeme podobu s o-. Varianty s v- vyjadřují přezíravý postoj a mívají hanlivý nádech.

Výrazná stylová odlišnost se také uplatňuje u variant s -í-/ -ej-, kdy spisovná a neutrální je varianta s -í-, varianta s -ej- bývá citově zabarvená a nespisovná (Čechová a kol., 2008, s. 133-135; autorkou kapitoly je Marie Čechová).

Morfologická rovina

I na rovině morfologické se ve zprávě uplatňují požadavky na neutralitu a pravdivost. Naplnění předpokladu pravdivosti, přesnosti, úplnosti, neutrality zprávy nekoreluje s užitím jakýchkoliv příznakových flexivních prostředků a s jazykovými chybami, které by podporovaly manipulativní působení textu, nebo narušovaly srozumitelnost textu, a uváděly tak příjemce v omyl. (Jílek a kol., 2016, s. 69-70; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

Mezi morfologické prostředky neodpovídající neutrálnímu vyjadřování patří specifické užití třetího pádu. Dativ etický, prospěchový a posesivní narušuje svými expresivními, emocionálními a hodnotícími konotacemi neutralitu textu. Do sdělení vnáší zainteresovanost autora na výpovědi, příjemci tedy může být podsouváno jisté hodnocení. Expresivní příznak do textu vnáší také záměna rodu a životnosti.

Potenciál narušit pravdivost a neutralitu zprávy má i užití některých slovesných kategorií. Faktor pravdivosti narušuje příznakové užití čísla jako prostředku anonymizace, které vede k potlačení osobní odpovědnosti ve sdělení. Podobně je tomu i při užití trpného rodu, který dekonkretizuje a anonymizuje původce děje ve výpovědi (tamtéž, s. 75-77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková). Agens (původce děje) nebývá vyjádřen, pokud je trpný rod vyjádřen zvrtným pasivem (např. staví se dům). Nepříznakovým prostředkem je rod činný, ve větě s tímto slovesným tvarem je agens vyjádřen podmětem (Čechová a kol., 2000, s. 167-168; autorkou kapitoly je Marie Čechová). Jak již bylo zmíněno, příznakově působí záměna času ve zprávě, za neutrální je považováno užívání préterita (Jílek a kol., s. 77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

Neutrállost vyjádření zpravodajského textu může také porušit užití určitých slovních druhů. Expresivní příznak do textu vnáší částice, citoslovce, případně odkazovací a ukazovací zájmena (Čechová a kol., 2008, s. 137; autorkou kapitoly je Marie Čechová). Částice v textu implikují hodnocení, citoslovce jsou emocionálně zabarvené už ze své podstaty (Jílek a kol., 2016, s. 77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková; zvýraznila B. B.).

Slovotvorba

Další skupinu stylových jednotek tvoří prostředky slovotvorby. Některé mohou nést stylový příznak, skryté hodnocení nebo emocionální zabarvení, proto jejich užití narušuje neutralitu zpravodajského textu (tamtéž, s. 78; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

Nejčastěji je v češtině ke tvoření slov využívána derivace (odvozování). Nové slovo vzniká přidáním slovotvorných formantů (odvozovacích prostředků), kterými jsou prefixy (předpony) a sufixy (přípony), ke slovu základovému (Čechová a kol., 2000, s. 93; autorem kapitoly je Miloš Dokulil). Suffixy slouží v češtině ke tvorbě některých podstatných jmen s expresivním příznakem. Mezi taková patří deminutiva (zdrobnělá pojmenování) a meliorativa (lichotná pojmenování), která se nejčastěji tvoří sufixy -ek, -ka, -ko (tamtéž, s. 112). Pomocí sufixů -isko, -iště, -izna, -ak, -an se tvoří pejorativa (pojmenování zhrubělá) a augmentativa (pojmenování zveličelá) (tamtéž, s. 114; autorem kapitoly je Miloš Dokulil).

Expresivní příznak dále nesou přídavná jména s významem zeslabujícím, která se tvoří pomocí sufixů -ičký, -oučký, -inký, -ounký, a přídavná jména s významem zesilujícím tvořená sufixem -ánský (Hauser, 1980, s. 138). Manipulativní ráz komunikátu může podpořit i nahrazování prvního stupně bezpříznakového přídavného jména stupněm třetím „(...) např. pozitiv *důležitý* se jeví jako banální, proto se někdy nahrazuje superlativem *nejdůležitější*, nebo se často spojuje s adverbium *zvlášť* + *důležitý*“ (Lotko, 1995, s. 109)

Expresivní výraz může vzniknout i obměnou slovotvorného formantu v již existujícím nepříznakovém pojmenování (např. zubař – zubák) (Čechová a kol., 2000, s. 95; autorem kapitoly je Miloš Dokulil).

Slovotvorným procesem je dále univerbizace, tedy tvoření jednoslovných pojmenování z víceslovných. Některá takto vzniklá pojmenování jsou hodnocena jako nepísavná (Jílek a kol., 2016, s. 78; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

Lexikální rovina

Lexikální jednotkou je slovo. Při výběru a užití ve větě spolu s dalšími slovy vytváří kontext, kde se stává pojmenováním. „Volba slov pro pojmenování je důležitou

složkou sdělování. Zajišťuje vlastní obsah sdělení a případně i vyjádření autorova vztahu ke sdělované skutečnosti“ (Bečka, 1973, s. 22).

Slovní zásoba hraje v komunikátu primární roli. Propaganda a manipulace užívá v oblasti slovní zásoby zejména „(...) pojmenování nepřímá, obrazná (metafory, metonymie, synekdochy a přirovnání), pojmenování expresivní (emotivní), pojmově neurčitá a mnohoznačná (nedefinovaná), okazionalismy, původní nebo všelijak neformálně upravované i přeжатé výrazy z cizích jazyků, dále pak citátové a módní výrazy, paronyma, klišé a výrazy z argotů, žargonů a slangů“ (Bartošek, 2007, s. 82). Jak bylo zmíněno, expresivní, obrazná a pejorativní pojmenování jsou i významným nástrojem pro atraktivizaci a bulvarizaci mediálního textu (Mlčoch, 2002, s. 238-239).

Pojmový význam lexikální jednotky obsahuje podstatné a určující znaky (denotaci) pojmenovávané skutečnosti (denotátu). Jazykový význam lexikální jednotky obsahuje kromě denotace navíc ještě konotaci, která obsahuje např. expresivní, stylové, volní významy a jedincovu individuální představu skutečnosti. „Konotace a individuální představa nejsou rozhodně pro přesnost označování, konotace jsou však relevantní v případě zvažování přítomnosti některých případů hodnocení a při rozhodování o neutralitě vyjádření“ (Jílek a kol., 2016, s. 104; autorem kapitoly je Viktor Jílek).

Volbou příznakového lexikálního prostředku může být narušena neutralita a pravdivost zprávy, která předpokládá absenci hodnotícího příznaku a přesnost označení. Přesnost může být narušena, pokud autor volí takové lexikální jednotky, u kterých jejich pojmový význam neodpovídá označované skutečnosti. U některých lexikálních jednotek je přesnost označení narušena v určitém kontextovém užití, kde se mohou stát nepřesnými, vágními označeními skutečnosti (tamtéž, s. 103-105; autorem kapitoly je Viktor Jílek). Přesnost zpravodajského textu narušují neurčitá pojmenování. „Zpravidla totiž říkají příliš mnoho, jejich výklad je mnohoznačný a protikladný, a proto se hodí pro některé formy persvaze i manipulace“ (Bartošek, 2007, s. 91). Mezi takové jednotky patří i obrazná pojmenování, která zpravidla přinášejí do sdělení více významů (tamtéž, s. 83). Potenciál k narušení přesnosti sdělení mají také okazionalismy, tedy výrazy příležitostné, krátkodobé (Jílek a kol., 2016, s. 92-93; autorem kapitoly je Viktor Jílek). „Pojmový význam těchto jednotek je otevřený, má potenciál se dále rozšiřovat. Odlišnosti v obsahu pojmu ve vědomí uživatelů jazyka se nutně projevují v různosti interpretace výpovědi, které tyto jednotky obsahují, případně v neporozumění sdělovanému obsahu“ (tamtéž, s. 108; autorem kapitoly je Viktor Jílek). Nepravdivou a nízkou výpovědní hodnotu mohou

mít i módní výrazy, které přinese do mediální komunikace nějaká výrazná osobnost či hnutí, žurnalisté potom taková pojmenování přejímají a užívají je ve zpravodajských sděleních. Módní výrazy nejsou přesně definovány, a proto často vedou k chybné interpretaci (Bartošek, 2007, s. 92).

Hodnotící lexikální prostředky vnáší do textu subjektivitu v podobě názorů a postojů autora textu, proto odpovídají persvazivním vyjadřovacím prostředkům, jimž by se mělo zpravodajské sdělení vyhnout. Recipient nemusí hodnotící prostředky vždy odlišit od faktů a může je jako jejich součást i dále interpretovat (Jílek a kol., 2016, s. 108-109; autorem kapitoly je Viktor Jílek). Vztah k určité skutečnosti vyjadřuje autor zejména prostřednictvím hodnotících adjektiv a adverbii, která mohou být taktéž silně expresivní (Mžourková, 2005, s. 142). „Pro původce sdělení je úmyslné užití expresivity výhodné v tom, že umožňuje vzbudit u příjemce emoční, citovou odezvu, na jejímž základě snáz dosáhne akceptace hodnocení, změny postoje příjemce, případně jej snáz motivuje k žádoucímu typu jednání“ (Jílek a kol., 2016, s. 112-114; autorem kapitoly je Viktor Jílek). Znakem pokleslého mediálního textu je užívání vulgarismů, které působí na emoce, a narušují tak neutralitu zpravodajského textu. Hodnotící konotace mohou nést i abstraktní a obrazná pojmenování označující vlastnosti a vztahy. Nepřesné (tzn. pojmový obsah plně neodpovídá označované skutečnosti) a hodnotící jsou i frazémy a výše zmíněné okazionalismy (Bartošek, 2007, s. 88).

Jedním z prostředků manipulace a propagandy může být i eufemizace (Głowiński in Šlosar, 1995, s. 111). Eufemismus je neutrální pojmenování nahrazující výraz s negativním obsahem nebo výraz tabuizovaný či nevhodný. Eufemismy tak mohou zastírat podstatu akcí a činů institucí, vlády, politických představitelů, která by mohla být veřejností hodnocena záporně (Hladká, 2017).

Příznakové je i užití lexikální jednotky ve významově neodpovídajícím kontextu. Takové užití je nepřesné a vnáší do textu hodnotící aspekty, např. ironii (Jílek a kol., 2016, s. 114; autorem kapitoly je Viktor Jílek).

Výrazovou neutralitu textu potom narušují aktualizační jazykové prostředky, tedy „(...) takové prostředky, jež jsou v textu nápadné, mimořádné, jejich užití vybočuje z pro daný typ textu standardní stylizace, vyjadřování, mají potenciál narušit schematičnost zpravodajských komunikátů, oživit, zatraktivnit text, a tak upoutat pozornost příjemce, aktivizovat jej, motivovat k přečtení (sledování) mediálního obsahu“ (tamtéž, s. 126;

autorem kapitoly je Viktor Jílek). Aktualizační prostředky atraktivizují sdělení, a slouží tak k naplnění získávací funkce komunikátu (tamtéž; autorem kapitoly je Viktor Jílek).

Ve zpravodajství je dále nežádoucí užívání citátových výrazů a cizích slov, které narušují důvěryhodnost a srozumitelnost textu (Bartošek, 2007, s. 93).

Syntaktická rovina

„Syntax (skladba) je v tradičním pojetí součástí gramatiky, která se zabývá výstavbou jazykových jednotek vyšších, než je pojmenování: jejím předmětem jsou – zjednodušeně řečeno – vztahy mezi pojmenovávajícími jednotkami v rámci věty (výpovědi) a způsoby, jimiž jsou vyjadřovány“ (Čechová a kol., 2008 s. 182; autorkou kapitoly je Marie Krčmová). Požadavek na objektivní, neutrální, srozumitelné vyjádření a dodržování spisovné normy by zpravodajský text měl splňovat i na rovině syntaktické (Jílek a kol., 2016, s. 179; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová). Stylový příznak je na syntaktické rovině posuzován na základě toho, jakým způsobem a jak přesně jsou zachyceny vztahy věcné skutečnosti, o kterých výpověď pojednává. Taková výpověď by zároveň měla odpovídat gramatické struktuře jazyka (Čechová a kol., 2008, s. 184-185; autorkou kapitoly je Marie Krčmová). Chyby na syntaktické úrovni mohou narušit srozumitelnost textu. Využití jistých konstrukcí může implikovat hodnocení, a narušovat tak neutralitu textu.

Mezi prostředky narušující objektivní vyjádření patří slovosledné uspořádání větných členů ve výpovědi. Na obecné rovině je za nepříznakový pokládán objektivní slovosled, který na začátek výpovědi dosazuje informace již známé z kontextu a na konec řadí informace nové. K ovlivňování příjemců textu může vést užití subjektivního slovosledu, prostřednictvím něhož autor pořadí informací ve větě mění na základě svého postoje, a tak podsouvá příjemci textu hodnocení očekávatelnosti dané skutečnosti (Jílek a kol., 2016, s. 179-181; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová). Subjektivní slovosled je považován za příznakový také proto, že bývá spojován s emotivností (Čechová a kol., 2008, s. 187; autorkou kapitoly je Marie Krčmová).

Expresivitu do textu vnáší užití zvolací věty, která v psané podobě zpravidla končí vykřičníkem. Neutralitu textu narušuje i citová otázka, která ztrácí funkci tázací, vyjadřuje překvapení nebo podiv (Čechová, 2000, s. 252-253; autorem kapitoly je Josef Hrbáček).

Mezi další prostředky syntaktické roviny narušující objektivitu a neutralitu sdělení patří vyjadřování modalit (Jílek a kol., 2016, s. 181; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová). Modalita voluntativní vyjadřuje volní postoj mluvčího k realizaci obsahu dané výpovědi, který hodnotí jako nutný, možný, záměrný (Žaža, 2017). Dále je možné se setkat s modalitou epistémickou, prostřednictvím které mluvčí vyjadřuje jistotu o platnosti nebo neplatnosti obsahu výpovědi (Grepel a Šimík, 2017). „Produktor textu tak užitím modálních prostředků získává velmi široký prostor k (nežádoucímu) působení na předpokládaného recipienta tím, že jej může zastrašovat informací o tom, že očekávaný děj je nežádoucí či nerealizovatelný apod.; efektivním nástrojem ovlivňování je rovněž odkaz na původce informace či na zdroj. Spojení informace s jejím původcem či odkazem na zdroj může být snadno zneužito při porušení všech aspektů objektivitu a informační kvality a potenciálně funguje jako falešná argumentační strategie“ (Jílek a kol., 2016, s. 182; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová). Zdroj informace sdělují evidenciální významy, které jsou v češtině vyjadřovány lexikálně a které souvisí s epistémickou modalitou. Mezi v mediálních textech frekventované prostředky vyjadřující evidenciálnost patří výrazy *prý*, *údajně* a *údajný*, jejichž prostřednictvím se na zdroj odkazuje (Hirschová a Schneiderová, 2013, s. 1-3). Často se však takové výrazy využívají k tomu, aby se autor textu zbavil zodpovědnosti za obsah sdělení a distancoval se od něj, případně se autor prostřednictvím užití těchto výrazů snaží snížit věrohodnost zdroje dané informace (tamtéž, s. 7-8).

Neutralitu zprávy může ovlivnit i vypuštění predikátu, které napodobuje svou syntaktickou strukturou titulky, a vede tak k nežádoucí aktualizaci sdělení. Dodatečné přičleňování obsahů k výpovědi potom slouží ke zdůrazňování určité informace.

Významným prostředkem manipulace je vypuštění konatele či nositele děje a nahrazování jmen konkrétních osob názvy organizací, institucí apod. Taková výpověď je totiž neúplná a neumožňuje příjemci textu získat komplexní informace o dané události.

Pro zpravodajský text je příznakové i užití takových syntaktických struktur, jako je motivované opakování, řečnická otázka a neukončená výpověď (Jílek a kol., 2016, s. 182; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová).

2.7 Mimojazykové prostředky ve psaném zpravodajství

Vedle verbálních prostředků využívá mediální komunikace také prostředky neverbální. Psané zpravodajství pro působení na recipienty využívá barevnost, různé styly typografického zpracování, dále grafické a obrazové prostředky, které se rovněž podílí na splňování požadavku důvěryhodnosti zpravodajského textu (Hlavsa, 1990, s. 128).

V rámci obrazových prostředků se uplatňuje kresba, která umožňuje zdůraznit vybrané prvky skutečnosti, nebo zobrazit její podstatu. Mezi další obrazové prostředky mediálního textu patří fotografie, která je oproti kresbě autentická a věrohodná. Avšak autenticita fotografie může být velmi snadno narušena: „(...) efekty spojené s osvětlením a ostrostí umožňují informaci na fotografii modifikovat a významově ovlivňovat“ (Jaklová, 2007, s. 200). Fotografie v sobě navíc nese kromě složky informativní i prvky emocionální (tamtéž, s. 201). Mezi nejčastější způsoby manipulace s fotografiemi ve zpravodajství patří „(...) chybné vyložení souvislostí, manipulace subjektu před zachycením okamžiku a manipulace po vzniku fotografie, tedy digitální úpravou“ (Gregor a Vejvodová, 2018, s. 63-64). K prezentování určité informace může být připojena fotografie, která s danou skutečností vůbec nemusí souviset. Fotografie vytržená z kontextu a předložená v kontextu jiném je dezinformací, a tedy prostředkem manipulace (tamtéž, s. 64). To, jak bude fotografie na adresáta působit, můžeme ovlivnit i úhlem zachycení. „Objekt fotíme z podhledu, pokud chceme potlačit okolí a objektu dodat na monumentálnosti, nebo naopak z nadhledu, pokud zamýšlíme poukázat na celkové uspořádání prvků na fotce a posílit dojem, že objekt se ve scénérii ztrácí“ (tamtéž, s. 65). Následně díky rozvoji počítačových technologií je možné fotografii upravit i po jejím zachycení. Změnit scénérii obrazu umožňuje technika fotomontáže, která vytvoří z různých záběrů nový celek. Mezi další techniky úpravy fotografií a manipulace obrazovým materiálem patří retuš a úprava barevnosti. Podobné techniky se uplatňují i při manipulaci videa, kde je navíc možné vyvolávat požadovaný efekt i pomocí střihu a zvuku (tamtéž, s. 66-70).

Mimo obrazový materiál se v mediální komunikaci také uplatňují informace realizované pomocí grafů a diagramů, které si adresát lépe zapamatuje. Výběr barvy v takových grafech také ovlivní, jaké informaci bude příjemce věnovat pozornost.

V psaném mediálním textu je možné zvýrazňovat informace, jimž autor přikládá větší význam. Toho je možné dosáhnout umístěním textu na stránce a volbou typu, velikosti a barvy písma v titulcích a podtitulcích (Jaklová, 2007, s. 201).

3 Praktická část

Cílem praktické části je na základě výše uvedeného teoretického rámce rozpoznat příznakové jazykové prostředky a sledovat četnost jejich výskytu ve vybraných zprávách. Srovnání probíhá mezi vybranými zprávami ze serveru ParlamentníListy.cz a texty publikovanými ČTK na serveru ČeskéNoviny.cz. Sběr textů probíhal od května 2018 do února 2019. Pro analýzu bylo vybráno osm textů, čtyři ze serveru ParlamentníListy.cz a čtyři z webu ČeskéNoviny.cz. Celkem jsou tedy v praktické části provedeny čtyři analýzy. Každá analýza přináší srovnání mezi jednou zprávou ze serveru ParlamentníListy.cz a jednou zprávou ČTK, obě tyto zprávy informují o téže události. Již při výběru zpráv jsem však zaznamenala značné odlišnosti v tematizaci událostí pro zpravodajské zpracování v daných médiích, a bylo tak obtížné zvolit zprávy, jejichž témata se shodují. Výběr témat pro zpravodajské zpracování, který je potenciálně ovlivněn orientací daného média, však není předmětem této práce. Vybrané texty se týkají zahraničních událostí. Zvoleny byly tak, aby témata zpráv pokrývala co nejširší spektrum současného společenského zájmu. V první kapitole se jedná o zprávy tematizující dění v Evropské unii. Druhá analýza rozebírá texty informující o teroristickém útoku. Jedná se o typ události rezonující mediálním a politickým prostorem nejen ve světě, ale i u nás. Třetí analýza se dotýká kauzy zavraždění slovenského novináře a jeho snoubenky, která bývá v médiích bulvarizovaná, avšak její vývoj nemá vliv na dění v české politické scéně. Čtvrtá analýza se zabývá nepokoji ve Venezuele. Jedná se o politickou kauzu, která však nemá přímý vliv na dění v Evropské unii, a potažmo tak v České republice.

Přestože byly v teoretické části práce pro úplnost popisu problematiky manipulace v médiích zmíněny i prostředky mimojazykové, praktická část se jimi nezabývá. Úvod každé analýzy porovnává strukturu a obsah titulků, perexů a vlastních textů vybraných zpráv. V další části analýzy zůstává v centru pozornosti popis výrazových prostředků podle jednotlivých jazykových rovin. Výsledky kvantitativní analýzy příznakových jazykových prostředků jsou převedeny do tabulky. Předpokládaný závěr je ten, že zprávy na dezinformačním serveru ParlamentníListy.cz budou obsahovat množství příznakových jazykových prostředků utvářejících manipulativní ráz vybraných komunikátů, zatímco texty ze serveru ČeskéNoviny.cz budou odpovídat neutrálnímu vyjadřování objektivního zpravodajství.

3.1 Analýza I

První analýza se zabývá zprávami o vyznamenání francouzského prezidenta Macrona Cenou Karla Velikého, kterou mu předala německá kancléřka Angela Merkelová. Zpráva ČTK byla vydána 10.5.2018 a je označena jako text A (ČTK, 2018). Text B pochází ze serveru ParlamentníListy.cz (Parlamentní listy, 2018) a byl vydán o den později, tedy 11.5.2018

3.1.1 Obsah a struktura

Titulek

Oba titulky jsou větné a tematizují vyznamenání prezidenta Macrona. Titulek A uvádí název ceny a informuje, za co byla prezidentovi udělena. Titulek zprávy B neuvádí název ceny, avšak zmiňuje její další laureáty a sděluje, že cenu prezidentovi předala kancléřka Merkelová. Titulek B dále tematizuje kancléřčina prohlášení parafrázovaná v těle zprávy prostřednictvím vyjádření *„Kancléřka ho nadšeně vychvalovala a koplá přitom do Trumpa“*, která jsou přenesená a emotivní, titulku tedy dodávají pro zpravodajství nežádoucí expresivitu. Jedná se o parafrázi, ve které je potenciálně snížena odpovědnost autora za obsah vyjádření, avšak volbou přenesených a expresivních výrazů je snižována objektivita zprávy. Ve vlastní zprávě se o výročí směrem k osobě Donalda Trumpa nehovoří, parafrázovaná vyjádření z projevu při předávání ceny se týkají vztahu Evropy a USA v otázkách bezpečnosti. Souvislost s Donaldem Trumpem je naznačena při zmínce o vyjádření Merkelové k otázkám bezpečnosti Evropy při Trumpově zvolení. Titulek textu B je tak zavádějící a nepřesný. Titulek A prohlášení Merkelové směrem k USA netematizuje.

Titulek A má informační a sumarizační funkci. Neobsahuje žádné příznakové prvky, jeho persvazivní funkce je oproti titulku B minimální. Titulek B také nese prvky informační a sumarizační funkce, jejich podíl je však oproti druhé zprávě výrazně nižší kvůli nesouladu s obsahem těla zprávy. Obsahuje také obrazná a expresivní vyjádření, která napomáhají persvazivní funkci a manipulativním tendencím textu.

Perex

Perex textu A obsahuje údaje o čase a místě události, které v perexu B chybí. Perexy obou textů sumarizují informace o vyznamenání Macrona německou kancléřkou Merkelovou Cenou Karla Velikého za zásluhy o Evropu. Dále tematizují kancléřčin projev, jehož citace se objevují v tělech obou zpráv. Perex B však navíc tematizuje její výroky směrem ke vztahu Evropy a Spojených států v otázkách bezpečnosti. Na rozdíl od titulku již nezmiňuje prezidenta Trumpa.

Oba perexy mají informační a sumarizační funkci. V perexu A napomáhá získávacímu působení jen subjektivní slovosled první věty, zpráva B v perexu však obsahuje významně větší počet příznakových výrazových prostředků. Nachází se zde rétorická otázka „*Čím si ji zasloužil?*“, částice *prý* s evidenciálním významem bez odkazu na zdroj, obrazné vyjádření „*EU by se podle kancléřky měla začít starat sama o sebe.*“ Tyto prostředky napomáhají persvazivní funkci textu.

Vlastní text

Zpráva A cituje slova kancléřky Merkelové, která pronesla ohledně Macronova chápání evropské integrity a politiky, zároveň parafrázuje její vyjádření o nutnosti zachování demokratických principů. Navazuje shrnutí Macronových zásluh, pro které byl oceněn, a tematizuje se jeho projev po převzetí ceny. Zpráva dále přináší souvislosti dotýkající se neshod Německa a Francie v některých politických otázkách a snahu o hledání společného řešení. Poslední odstavec zprávy informuje o historii a významu Ceny Karla Velikého. Zpráva B přináší informace o ocenění s odkazem na zprávu agentury Reuters, jejíž plné znění je možné nalézt v linku pod prvním odstavcem, který navazuje shrnutím informací o letošním předání ceny. Text A však v porovnání se zprávou B přináší podrobnější informace o Macronových zásluhách: „*(...) ocenění dostal mimo jiné za svůj vášnivý boj proti nacionalismu a izolacionismu i za oživení debaty o Evropě a vlastní vizi její budoucnosti.*“ V textu B se zmínka o Macronově boji proti nacionalismu a izolacionismu neobjevuje. Prezidentovy zásluhy jsou v perexu a ve vlastním textu zprávy zjednodušeně shrnuty: „*Přispívá prý k porozumění v Evropě a umí lidi nadchnout pro myšlenku společné Evropy*“; „*Dokázal prý lidi nadchnout pro vizi společné Evropy.*“

Dále text B tematizuje vztah Německa a Francie v řešení jistých politických otázek. Zatímco však text A informuje o plánovaném předložení společných návrhů

týkajících se prohloubení eurozóny, text B představuje názory Merkelové a Macrona na řešení otázek ekonomické integrace jako protichůdné a o plánovaném jednání se nezmiňuje: „*Neshodnou se však v ekonomických otázkách. Macron volá po užší ekonomické integraci. EU by měl podle jeho představ po ekonomické stránce řídit jeden ministr financí. (...) Merkelová si chce ponechat kontrolu nad německými penězi v rukou. V Berlíně.*“

Text B dále přináší vyjádření Angely Merkelové ohledně vztahů Evropy a USA v oblasti bezpečnosti. Text dále navazuje kancléřčím výrokem ve stejné otázce při zvolení prezidenta Trumpa. Z textu vyplývá, že Trumpova politika je příčinou kancléřčích pochyb o spolupráci Evropy a USA v oblasti bezpečnosti. Text B dále informuje o současné situaci plnění vzájemných závazků obou stran. Jako zdroj sdělení uvádí agenturu Bloomberg. Tímto tématem se text A nezabývá. Zpráva B na závěr přináší podrobnější údaje o historii předávání Ceny Karla Velikého.

Je patrné, že výběr informací se v textech mírně liší, přestože jádrem sdělení je tatáž událost. Oba texty mají funkci informační, text A je soustředěn zejména na skutečnost ocenění francouzského prezidenta a bezprostřední kontext udělení ceny, text B v této souvislosti tematizuje i vztah USA a Evropy. Expresivita v titulku, zavádějící výběr údajů v něm, řada příznakových výrazových prostředků v perexu a těle zprávy zvyšuje manipulativní potenciál textu B. Hodnotící výrazy a příznakové prostředky, které popisují níže, se však objevují i v textu A jako prostředky funkce získávací.

3.1.2 Jazykové prostředky

Následující výklad se zabývá popisem výrazových prostředků vybraných zpráv podle jednotlivých jazykových rovin.

Fonologická rovina

Ani jeden z textů nepoužívá na hláskové rovině příznakové výrazové prostředky.

Morfologická rovina

Obě zprávy používají pro sdělení bezpříznakový minulý čas, avšak objevuje se v nich i čas přítomný. V textu A se prézens objevuje v citacích kancléřky Merkelové a prezidenta Macrona, jeho užití v přímé řeči nelze pokládat za příznakové, slouží ke zprostředkování sdělení. Přítomný čas se dále v obou textech objevuje ve sděleních, která informují o současném trvajícím stavu. V takových sděleních se nejedná o záměnu času, a přítomný čas tak nepůsobí příznakově. Snahu o aktualizaci a estetizaci vyjádření je však možné pocítovat v textu B ve vyjádření „*Agentura Reuters připomíná (...)*“, které fakticky hovoří o již vydané agenturní zprávě.

V textu B ve vyjádření „*Cena Karla Velikého je považována za jednu z nejprestižnějších evropských ocenění*“ je užit chybný tvar číslovky. Číslovka by se měla shodovat v rodě s pojmenováním *ocenění*, které rozvíjí.

V tomto sdělení je také obsažen trpný rod *je považována*, který zde slouží ke generalizaci sdělení, nenarušuje informační hodnotu ani přesnost vyjádření, a není tak užit příznakově.

Ve zprávách se další příznakové morfologické prostředky neobjevují.

Slovotvorba

V titulku textu B se nachází sloveso *vychvalovala*. Předpona *vy-* vyjádření intenzifikuje, což působí v textu příznakově.

Text B dále obsahuje zkratky EU, NATO, USA, které jsou však sémanticky průhledné a všeobecně používané, nelze je proto ve zpravodajském textu považovat za příznakové.

Další příznakové slovtvorné prostředky se v textech neobjevují.

Lexikální rovina

Příznakové lexikální prostředky se objevují v titulku textu B. Je zde použito adverbium „*Kancléřka ho nadšeně vychvalovala (...)*“, které má hodnotící konotace. Jeho užití ve spojení se slovesem *vychvalovala* působí ironicky a posměšně. Hodnotící výrazy se objevují i v textu A. V perexu se objevuje hodnotící adjektivum „*(...) ocenila*

Macronovu jasnou představu reforem Evropské unie (...).“ V této větě se navíc objevuje i expresivní sloveso „(...) i schopnost nadchnout pro ni lidi.“ Tyto příznakové prvky jsou obsaženy v parafrázi projevu kancléřky Merkelové, což potenciálně zbavuje autora odpovědnosti za takové vyjádření, jejich užití však neodpovídá objektivnímu zpravodajskému vyjadřování. Hodnotící adjektivum, jehož účinek je intenzifikován adverbiem *daleko*, se dále nachází ve větě „*V některých oblastech se zatím představy Macrona a Merkelové - jejíž plány jsou daleko opatrnější - neshodují.*“ Objektivní zpravodajství předpokládá, že zpráva poskytne věcný přehled takových plánů, na jehož základě si příjemce hodnocení vytvoří sám. Sdělení však při srovnání s představami prezidenta Macrona hodnotí plány kancléřky Merkelové jako více opatrné, tedy méně odvážné, a to bez uvedení faktických údajů.

Příznakové je i pojmenování šéfka německé vlády v textu A, které je přenesené a může mít expresivní konotace. Expresivní a obrazné vyjádření je dále vyjádření v titulku B „(...) kopla *přitom do Trumpa*.“ Další obrazné vyjádření se objevuje v perexu v parafrázi kancléřky Merkelové: „*EU by se podle kancléřky měla začít starat sama o sebe.*“ Vzhledem ke kontextu celé zprávy je taková parafráze v perexu značně zjednodušující, nevěcná a působí příznakově. Další parafráze Merkelové v textu B také obsahuje přenesené vyjádření: „(...) *prohlásila, že by Evropa měla udělat další krok v jiné oblasti.*“ V tomto případě se už jedná o frazém, který se v mediální komunikaci a v politické sféře objevuje často, v bezprostředně následujícím textu je sdělení rozvedeno a konkretizováno. Proto dané obrazné vyjádření nepůsobí manipulativně a nepřesně, jedná se spíše o publicismus patřící k modelovým obrátům v médiích. Obrazné vyjádření se zde dále objevuje ve větě „*Francie a Německo jsou tradičně považovány za dvě části jednoho evropského motoru.*“ Takové přenesené vyjádření má aktualizaci funkci, je nepřesné, narušuje informační hodnotu a neutralitu textu, pro zpravodajství je tedy příznakové.

V obou textech se dále objevují generalizační synekdochy, kde je označení vláda nebo jméno čelního představitele nahrazeno názvem územního celku nebo pojmenováním Evropská unie, v textu A ve sdělení „(...) obě země předloží společné návrhy na prohloubení eurozóny (...)“, v textu B ve větách „(...) Evropa *by se podle Merkelové měla konečně přestat spoléhat na to, že ji vojensky brání Spojené státy. EU by se podle kancléřky měla začít starat sama o sebe*“; „*Proto se Německo staví proti podobným plánům*“; „(...) *že by Evropa měla udělat další krok v jiné oblasti*“; „(...)“

spoléhat na Spojené státy, že je v případě potřeby ochrání“; „(...), že by Evropa měla řádně platit (...)“. Sdělení tohoto typu jsou ve zpravodajské praxi běžná a pro příjemce průhledná. Jejich cílem není zastírání osobní zodpovědnosti. Nejsou tedy příznaková. Stejně je tomu v případě názvu instituce ve vyjádření na začátku textu B „Agentura Reuters připomíná (...)“.

V obou textech se objevuje řada termínů z politické sféry, které jsou však všeobecně srozumitelné, proto jejich užití není příznakové. V textu B jsou to pojmenování *migrace*, *ekonomická integrace*, v textu A *nacionalismus*, *izolacionismus*, *eurozóna*. Stejně je tomu v případě cizího slova *angažmá* v textu A, výraz *laudatio* však už není tak často používán jako výše zmíněná pojmenování, proto jeho užití může znesnadňovat plynulé porozumění textu. V kontextu sdělení však jeho význam není záměrně posunut nebo změněn, a nelze ho proto pokládat za příznakový prostředek užitý za účelem manipulace adresáta.

Syntaktická rovina

V textu B se na několika místech objevuje parcelace: „Agentura Reuters připomíná, že Cena Karla Velikého je každoročně udělována už od roku 1950. Lidem, kteří se nějak zasloužili o Evropu“; „Merkelová si chce ponechat kontrolu nad německými penězi v rukou. V Berlíně“; „(...) prohlásila, že by Evropa měla udělat další krok v jiné oblasti. V oblasti bezpečnosti.“ Parcelace je pro zpravodajství příznaková, jejím účelem je zdůraznění určité informace a dynamizace textu (Jílek a kol., 2016, s. 182; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová).

Dále se v perexu B objevuje řečnická otázka „Čím si ji zasloužil?“, jejíž funkce je zde zřejmě persvazivní, snaží se navázat s příjemcem kontakt. Následně je na ni odpovězeno: „Přispívá prý k porozumění v Evropě (...)“. Ve větě se nachází částice *prý*, jež má evidenciální význam, objevuje se zde však bez odkazu na konkrétní zdroj. Jejím prostřednictvím se autor distancuje od obsahu výpovědi a ve spojení s předcházející otázkou působí obsah výpovědi ironicky (srov. Hirschová a Schneiderová, 2013, s. 7-8). Částice s evidenciálním významem se objevuje i ve větě „Dokázal prý lidi nadchnout pro vizi společné Evropy“, kde zřejmě vyjadřuje autorův odstup od obsahu sdělení.

V textu B se dále objevuje motivované opakování ve výpovědi „Trump ostatně dává znovu a znovu najevo (...)“. Jedná se o pro zpravodajství příznakovou syntaktickou

strukturu (Jílek a kol., 2016, s. 182; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová), jejíž užití zde má zřejmě aktualizaci funkci.

Další příznakové výrazové prostředky se v textech nevyskytují.

3.2 Analýza II

Text C je převzat ze serveru ČeskéNoviny.cz (ČTK, 2018), text D pochází ze serveru ParlamentníListy.cz (Parlamentní listy, 2018). Jedná se o zprávy vydané 13. května 2018. Oba texty informují o incidentu v Paříži, při kterém muž nožem zaútočil na několik lidí.

3.2.1 Obsah a struktura

Titulek

Vybrané zpravodajské texty, jimiž se zabývá druhá analýza, jsou uvozeny větnými titulky informujícími o útoku v Paříži. Oba titulky tak obsahují informaci o místě proběhlé události, dále se v obou titulcích objevuje průvodní informace o tom, že muž útočil nožem. Titulek textu C dále tematizuje zabití jednoho člověka při útoku a spekulaci úřadů o možném teroristickém motivu daného činu. Tento titulek neobsahuje příznakové prostředky a jeho funkce je informační a sumarizační. Titulek D se nezmiňuje o obětech ani o možném teroristickém pozadí útoku. Obsahuje cizí výraz *Alláhu akbar* jako zvolání spolu s další zvolací větou „*Zabiju tě!*“, které se v titulku C neobjevují. Titulek textu D obsahuje i dvě expresivní slovesa: *řval*, *řádl*. Titulek D je tedy silně emocionálně zabarvený, nabývá persvazivní funkce a jeho funkce informační a sumarizační je potlačena.

Perex

Perexy obou textů obsahují informaci o místě události a o zastřelení útočnicka policií. Dále je v obou zmíněno zabití jednoho člověka při útoku, perex C však navíc přináší časový údaj, kdy útok proběhl, dále informuje o čtyřech zraněných, o kterých se perex zprávy D nezmiňuje. Text C v perexu informuje o čečenském původu útočnicka, vyšetřování teroristického motivu útoku a napojení útočnicka na organizaci Islámský stát.

Na počátku je zde použit subjektivní slovosled a eufemismus *útok si výžádal*, což je možné pokládat za prostředky získávací funkce, nicméně vzhledem k informační nasycenosti je v perexu C jednoznačně dominující funkce informační a sumarizační.

V perexu D se objevuje silně expresivní sloveso *otřásl* a příznakový neurčitý výraz *další* ve větě „*Paříží otřásl další teroristický útok.*“ Zatímco poslední odstavec textu C, který informuje o teroristických útocích v minulosti, přináší přesné časové údaje, vyjadřuje odstup mezi útoky a jejich počet, vyjádření „*další teroristický útok*“ v textu D je vágní, neinformuje o časovém odstupu mezi útoky, a může tak v recipientovi vyvolat pocit bezprostředního ohrožení a strachu z častých teroristických útoků. Perex D je méně informačně nasycen než perex C, objevuje se zde expresivita, je zde patrnější persvazivní působení na příjemce, přesto však jeho sumarizační a informační funkce není zcela potlačena, jak je tomu u titulku.

Vlastní text zprávy

Obě zprávy informují o podrobnostech útoku včetně toho, že muž při útoku křičel Alláhu akbar, avšak v textu D je zvolání spojeno s expresivním slovesem *řval*. Dále oba texty přinášejí informace o počtu obětí, zastřelení útočnicka policií a o reakci francouzského prezidenta Macrona. V obou textech se objevuje odkaz na zdroj, jímž je prezidentův twitter. V textu D se originální vyjádření objevují pod článkem, což dané zprávě dodává na důvěryhodnosti.

Ve zprávách se počet obětí liší, text C hovoří o jednom mrtvém a čtyřech zraněných, text D přináší informaci o jednom mrtvém a sedmi zraněných. Odvolává se na zprávu agentury Reuters, na jejíž originální znění je pod textem odkaz. Agenturní zpráva se však zmiňuje o čtyřech zraněných stejně jako text C. Ve zprávě D se tedy objevuje nepravdivá informace s výrazným manipulativním potenciálem.

Text C podrobně tematizuje čečenský původ a identitu útočnicka. Text D uvádí pouze to, že muž křičel arabsky. Blíže zde jeho původ není specifikován kvůli tomu, že se text opírá o zprávu agentury Reuters ze dne útoku (12.5.2018), kdy podrobnosti o útočnickově identitě zřejmě ještě nebyly známé. Text D byl však vydán až 13.5.2018 v 7:34 a při srovnání s textem C vydaným 13.5.2018 v 7:45 je patrné, že původ útočnicka v čase vydání zprávy D už známý byl. Text C dále uvádí podrobnosti o místě útoku a

tematizuje identitu obětí. Jak již bylo zmíněno výše, poslední odstavec textu C přináší sdělení o minulých teroristických útocích ve Francii. Tyto údaje text D nepřináší.

Na rozdíl od textu C se ve sdělení D objevuje informace o tom, že útočník křičel na policistu „*zabiju tě, zabiju tě.*“ Tento údaj se ale objevuje i v originální zprávě agentury Reuters, ke kterému se zde na začátku textu odkazuje.

Oba texty mají informační funkci. Avšak vzhledem k silné expresivitě v titulku, která sdělení bulvarizuje, k obsahu nepravdivého údaje a k větší frekvenci příznakových prostředků, jimiž se zabývá níže, je v textu D navíc zastoupena funkce persvazivní a zpráva má manipulativní potenciál.

3.2.2 Jazykové prostředky

Fonologická rovina

Na fonologické úrovni nepoužívá ani jeden text příznakové hláskové varianty slov.

Morfologická rovina

V obou zprávách je pro sdělení skutečností užíváno préteritum, tedy pro zpravodajství nepříznačový minulý čas.

V textu D se objevuje trpný rod ve větě „*Byl zastřelen.*“ Tato větná konstrukce má manipulativní potenciál, užití trpného rodu dekonkretizuje činitele (v tomto případě policistu) a zbavuje jej zodpovědnosti (srov. Jílek a kol., 2016, s. 77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková). Je však sporné, je-li zde trpný rod záměrně užit s tímto účelem. Stejná výpověď se totiž objevuje v perexu v rodě činném, z čehož jasně vyplývá textem přiznaná odpovědnost policie za zastřelení útočníka.

V textu D je dále použita částice *bohužel*, která vyjadřuje lítost nad danou skutečností, přináší tak do výpovědi hodnocení.

Dále se v textu D objevují ukazovací zájmena: „*Řval při tom (...)*“, „*Ten však strážce zákona neuposlechl.*“ V tomto případě dané odkazovací výrazy do textu nevnášejí expresivitu, nýbrž slouží jako nástroj pro lepší orientaci v textu tak, aby bylo zamezeno

stylistickým nedostatkům (jako je např. opakování slov) při jejich vynechání (srov. Čechová a kol., 2008, s. 137; autorkou kapitoly je Marie Čechová)

Slovotvorba

Ani v jednom textu se nevyskytují příznakové slovotvorné prostředky nebo příznakový výraz vzniklý záměnou slovotvorného formantu.

V textu C se objevují superlativy *nejhorší* a *nejvážněji*. Užití těchto výrazů má zde funkci informační, slouží ke srovnání. Superlativy zde nejsou použity kvůli zdánlivé banalitě pozitivů (srov. Lotko, 1995, s. 109).

Lexikální rovina

Výrazný výskyt příznakových vyjadřovacích prostředků je možné zaznamenat na lexikální rovině v textu D, tím je výrazně narušena jeho jazyková neutralita. V textu je třikrát užito sloveso *řval*, dvakrát *řádl* a jednou výraz *vrhl se*. Tyto lexikální jednotky přináší do výpovědi zápornou expresivitu a snaží se v příjemci textu vyvolat šok, mají tak manipulativní potenciál. Výraz *otřásl* nacházející se v perexu („*Paříži otřásl další teroristický útok.*“) je hyperbola objevující se v mediálních textech často, jedná se tak o publicismus, který opět do textu vnáší expresivitu a intenzifikuje účinek sdělení. Zatímco v textu D je volbou lexikálních prostředků posilováno vyvolání negativních emocí, v textu C se nacházejí eufemismy: dvakrát sloveso *vyžádal* („*Jednoho mrtvého a čtyři zraněné si vyžádal v sobotu večer útok (...)*“, „*(...) vyžádal v Paříži 130 obětí.*“) a jednou obrat „*(...) se (...) pokusili útočníka zneškodnit (...)*“. Tato vyjádření lze pokládat za publicismy patřící k modelovým vyjádřením ve zpravodajství. Další expresivní výrazy se v obou textech objevují v citaci prezidenta Macrona. Uvozovky mohou sloužit nejenom k ohraničení přímé citaci, ale jejich užití zde může signalizovat distancování se od prezidentova emotivního vyjádření.

V textu C se dále objevují termíny *islámští radikálové* a *radikální organizace Islámský stát (IS)*, tyto termíny jsou však všeobecně srozumitelné, a nenarušují tak informační hodnotu textu.

V textu D se v perexu objevuje neurčitý výraz *další* ve větě „*Paříži otřásl další teroristický útok.*“, který narušuje přesnost dané zprávy. Jak bylo zmíněno výše, daný

výraz způsobuje vágnost celé výpovědi, může se snažit v adresátovi vyvolat strach z ohrožení, a působí tak manipulativně.

V obou textech se objevuje cizí výraz *Alláhu akbar*, který podle obou zpráv křičel útočník. Výraz je v obou textech přeložen. V textu C je tato informace uvedena kvůli vazbě na podezření z teroristického motivu útoku, zpráva také odkazuje na dva zprostředkující zdroje – prokurátora a svědky. Cizí výraz proto v textu C není užit příznakově. V textu D se tento výraz *Alláhu akbar* objevuje jako zvolání v silně expresivním titulku spolu s další zvolací větou „*Zabiju tě!*“, jak je zmíněno výše. Cizí výraz *Alláhu akbar* je následně ve vlastním textu zprávy D zopakován ve výpovědi „*Řval při tom Alláhu akbar (...)*“, která navíc obsahuje i výše zmíněné expresivní sloveso. Užití cizího výrazu je v takových výpovědích příznakové.

V textu C se dále zřejmě objevuje lexikální chyba, kdy místo výrazu *národnost*, měl být užit výraz *státní příslušnost*, manipulativní záměr zde však není patrný.

Syntaktická rovina

V textu D se nachází motivované opakování výrazu *zabiju tě*, které se zřejmě opět snaží v příjemci vyvolat negativní emoce. Motivované opakování je ve zpravodajství pokládáno za příznakovou syntaktickou strukturu (Jílek a kol., 2016, s. 182; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová).

Jak bylo zmíněno, v titulku textu D se objevuje příznaková zvolací věta „*Zabiju tě!*“, která podporuje expresivní působení a persvazivní funkci titulku.

V obou textech se objevuje opakované poukazování na zdroj, které může v obou textech potenciálně vést ke zbavování se zodpovědnosti za pravdivost obsahu výpovědi (srov. tamtéž; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová).

Na syntaktické rovině se v perexu textu C dále objevuje subjektivní slovosled: „*Jednoho mrtvého a čtyři zraněné si vyžádal v sobotu večer útok nožem v centru Paříže.*“ Tento slovosled je obecně pokládán za příznakový (Jílek a kol., 2016, s. 179-181; autorkou kapitoly je Jindřiška Svobodová; Čechová a kol., 2008, s. 187; autorkou kapitoly je Marie Krčmová). V současné mediální praxi se však subjektivní slovosled často užívá na samém začátku zpravodajského textu, aniž by navozoval manipulativní ráz

celého textu. Má konativní funkci (snaží se přitáhnout recipientovu pozornost uvedením nových informací na začátku textu), manipulativní potenciál se ale vytrácí.

3.3 Analýza III

Pro třetí analýzu je zpráva převzatá z webu ČTK označena jako text E (ČTK, 2018), zpráva pocházející z Parlamentních Listů je označena jako text F (Parlamentní listy, 2018). Text E byl vydán 3.10.2018, text F 4.10.2018. Obě zprávy se zabývají vývojem kauzy zavraždění slovenského novináře Jána Kuciaka a jeho snoubenky Martiny Kušnírové. Texty informují o podezření, které dopadlo na podnikatele Mariana Kočnera kvůli objednavce vraždy novináře.

3.3.1 Obsah a struktura

Titulek

Titulky obou textů jsou větné a tematicky se zaměřují na nový vývoj v kauze zavraždění slovenského novináře. Jedná se o podezření, že vraždu novináře objednal podnikatel Marian Kočner. Titulek E je parafrází informací, které přináší slovenský Denník N. Zmíněním zdroje hned na začátku titulku ČTK vyjadřuje kritický odstup od tvrzení, které zatím není jinak podloženo. V parafrázi se objevuje i sdělení, že informace o zapojení Kočnera do kauzy přinesl jeden z již obviněných. Titulek F toto sdělení neobsahuje. Na rozdíl od titulku E, který přináší jen Kočnerovo jméno, však titulek F identifikuje objednavatele podrobněji („(...) *slovenský podnikatel Kočner.*“). Titulek F také tematizuje dřívější podezření, že je do případu vraždy zapojená italská mafie („*Žádní Italové (...)*“). Jak bylo zmíněno, titulek textu E jasně specifikuje zdroj nových poznatků v kauze, titulek zprávy F však odkazuje na zdroj jen obecným vyjádřením „(...) *píší média*“, při uvádění zdroje je tedy titulek F méně přesný.

Oba titulky mají informační funkci. Titulek textu F je kvůli volbě příznakových jazykových prostředků expresivní, zahrnuje tak i funkci persvazivní. V titulku E je persvazivní působení potlačeno volbou neutrálních jazykových prostředků. Ve vztahu k vlastní zprávě je u titulku textu E výrazná sumarizační funkce, tematizuje sdělení objevující se v těle zprávy. Naproti tomu titulek F se nezmiňuje o vazbě Kočnerova nařčení na vyjádření jednoho z již obviněných v případě vraždy, místo toho tematizuje

dřívější podezření italské mafie, o kterých však vlastní text zprávy neinformuje. Jeho sumarizační funkce vzhledem k obsahu těla zprávy je tedy výrazně menší, než je tomu v případě textu E.

Perex

V obou perexech se objevuje informace o tom, že o Kočnerově podílu na vraždě novináře vypovídal jeden z obviněných. Oba perexy také odkazují na zdroj, kterým je Denník N. Perex E je informačně nasycenější, tematizuje navíc Kočnerovo zatčení v jiném případě a i to, jaký měl Kuciak ke Kočnerovi v minulosti vztah. Zpráva E se však v perexu na rozdíl od perexu F nezmiňuje o zabití Kuciakovy partnerky, přestože se vyšetřování zabývá i její smrtí. Oba perexy mají funkci informační a funkci sumarizační.

Vlastní text

Oba texty tematizují nový vývoj v kauze vraždy novináře Kuciaka a jeho partnerky. Texty se shodují ve sdělení, že jeden z obviněných označil za objednavatele podnikatele Kočnera, přičemž obě zprávy odkazují na Denník N jako na zdroj sdělení. Text F však vynechává, že informaci o objednavateli vraždy řekla obviněnému Andruskovi další z obviněných, Alena Zsuzsová.

V prvním odstavci textu F se nachází podrobné shrnutí dosavadního vyšetřování. Shrnutí událostí se objevuje i v posledním odstavci textu E, který navíc připomíná čas události a hovoří o obětech vraždy. Oproti textu F shrnuje dosavadní vývoj ve vyšetřování stručněji a nepřináší jména všech podezřelých.

Oba texty dále podrobně tematizují vztah objednavatele Kočnera se zavražděným Kuciakem. Informují, že již v minulosti Kočner Kuciakovi vyhrožoval. Text F toto sdělení přináší s odkazem na zdroj, kterým je MF Dnes, a dále se také objevuje citace Kočnerovy výhrůžky. Text F s odkazem na zdroj uvádí, že Kočner byl jedním z podezřelých, avšak text E sděluje, že se jednalo pouze o spekulace slovenských médií.

Oba texty také tematizují Kočnerovo obvinění v případě falšování směnek. Text E se jím zabývá podrobněji a přináší více konkrétních číselných údajů. Neobjevuje se v něm však informace známá ze zprávy F, a to že Kočner byl kvůli obvinění převezzen do přísně

střežené věznice. Zpráva E navíc tematizuje Kočnerovu dřívější kauzu, která se týkala převzetí televize Markíza.

Text F v závěru s odkazem na Aktuality.sk přináší převzaté vyjádření české novinářky, ve kterém hovoří pro Kočnerovo zatčení. Výběrem tohoto jednostranného výroku osoby, která byla zavražděnému blízko, je potenciálně narušena objektivnost zprávy.

Oba texty tematizují stejnou událost, ale výběr konkrétních údajů pro nastínění souvislostí se liší. Zprávy jsou informačně nabitě, a jejich informační funkce je tak patrná.

3.3.2 Jazykové prostředky

Fonologická rovina

Na fonologické rovině jsou oba texty bezpříznakové.

Morfologická rovina

Oba texty používají pro sdělení primárně minulý čas, přítomný čas se objevuje ve vyjádřeních, která informují o aktuálních trvajících stavech, užitý přezens tak není příznakový. Za aktualizací je však možné považovat vyjádření v textu F „(...) píší média“; „Slovenská média hlásí další posun“; „Denník N tvrdí (...)“; „Deník MF Dnes připomíná (...)“. Fakticky tyto výpovědi hovoří o minulém ději, ale pro vyjádření používají slovesa v přítomném čase, což může mít atraktivizační a estetický účinek. Nejedná se však o záměrné zkreslování informací a vyjádření nepůsobí manipulativně. Obdobně je tomu v titulku zprávy E ve vyjádření „Obviněný tvrdí (...)“.

V textech se objevuje i užití trpného rodu. V textu E je to ve výpovědích „Kočner, který nebyl v kauze dosud obviněn (...)“; „(...), kteřý je v kauze zastřelení novináře obviněn (...)“; „(...) budou obviněni další lidé“ a v textu F ve větě „V případě vraždy Jána Kuciaka byli obviněni tři muži a jedna žena.“ Trpný rod zde neslouží k zastírání odpovědnosti, a jeho užití v těchto výpovědích tak není příznakové (srov. Jílek a kol., 2016, s. 77; autorkou kapitoly je Božena Bednaříková).

Slovotvorba

Texty neobsahují žádné příznakové slovotvorné prostředky. V textu F se objevuje zkratka *Deník MF Dnes*, která však nenarušuje srozumitelnost textu. Text E obsahuje pojmenování *transakce* obsahující cizí předponu *trans-*. Výraz je však všeobecně srozumitelný, a jeho užití tak nenarušuje neutralitu textu.

Lexikální rovina

V titulku textu F se objevuje expresivní vyjádření *nechal oddělat*, které se snaží intenzifikovat účinek sdělení a zprávu atraktivizovat pro čtenáře, projevuje se zde tedy tendence k bulvarizaci sdělení. V titulku se také objevuje neurčitý výraz *možná*, kterým se zřejmě autor textu distancuje od hodnocení pravdivosti tvrzení a odkazuje přitom na slovenská média. Při porovnání s vyjádřením v titulku E je však možné zjistit, že neurčitý výraz *možná* snižuje informační hodnotu titulku.

Dále se v perexu zprávy F objevuje hodnotící adjektivum *kontroverzní podnikatel*. Adjektivum je však zde zřejmě použito s odkazem na Kočnerovy kauzy, o kterých text informuje, a je ho tak možné považovat za hodnocení ve vztahu k veřejnému mínění, ne za názor redakce či autora textu. Užívání lexikální jednotky *kontroverzní* je ve zpravodajství časté, lze tak adjektivum považovat za publicismus.

Zprávy informují o telefonickém rozhovoru mezi Kuciakem a Kočnerem. Text E sděluje, že „*Kočner loni Kuciakovi v telefonickém rozhovoru řekl, že se o něj a o jeho rodinu bude zajímat (...)*“, text F hovoří o tom, že Kočner „*(...) mu v loňském roce vyhrožoval, že si posvítí na jeho rodinu*“. Obě vyjádření jsou přenesená a parafrázují podnikatele Kočnera. Text F používá frazém, klade ho však do uvozovek, čímž autor dává najevo odstup, protože se jedná o Kočnerův výrok. Přenesená jsou i vyjádření v textu F: „*(...) policejní zájem o Kočnera je na místě*.“ Opět se jedná o parafrázi, což snižuje autorovu odpovědnost za užití daných výrazů. Přenesená vyjádření nejsou expresivní ani zavádějící. Výraz *policejní zájem* je možné považovat za publicismus. Přenesený význam je dále obsažen ve větě „*Strážci zákona se teď prý snaží zjistit, zda existují důkazy, které by ukázaly na Kočnera jako na objednavatele vraždy*.“ I toto vyjádření je však běžně používané, není expresivně zabarvené ani matoucí, a není v něm tedy patrná snaha o manipulaci čtenáře. Text E obsahuje obrazné pojmenování „*(...) a že zveřejní jejich případné přešlapy*.“ Výraz nese expresivní konotace, ve zpravodajství tak působí

příznakově. Jedná se o parafrázi, což může snižovat autorovu odpovědnost za sdělení. Výraz zřejmě neslouží manipulaci, spíše se snaží aktualizovat sdělení.

Oba texty dále obsahují termíny *prokurátor*, *prokuratura*, text E dále přejatý výraz *kauza*. Tato pojmenování jsou všeobecně srozumitelná, nenarušují informační hodnotu textu, a jejich užití tak není příznakové.

Syntaktická rovina

Oba texty obsahují vyjádření s evidenciálními významy. V textu E se nachází výrazy *údajně* a *domnělý* ve větě „*Jeho jméno se objevilo také na seznamu domnělých členů podsvětí, který v minulosti údajně vypracovala policie.*“ V textu F je to výraz *údajný* a *prý*: „*(...) skutečným objednavatelem vraždy byl slovenský kontroverzní podnikatel Marián Kočner, o kterého se prokuratura zajímá kvůli údajnému falšování směnek.*“; „*Strážci zákona se teď prý snaží zjistit, zda existují důkazy (...).*“ Tato sdělení obsahují neprověřené informace bez uvedení zdroje, prostřednictvím evidenciálních výrazů se autoři zřejmě snaží zbavit odpovědnosti za tato vyjádření.

Na syntaktické rovině texty neobsahují další příznakové vyjadřovací prostředky.

3.4 Analýza IV

Analýza se zabývá zprávami informujícími o zásazích venezuelské armády při nepokojích, které doprovázely snahu opozice proti vládě prezidenta Nicoláse Madura o otevření hranic pro průjezd konvoje zahraniční humanitární pomoci. Zpráva ČTK ze serveru ČeskéNoviny.cz je označena jako text G (ČTK, 2019), zpráva z Parlamentních Listů je označena jako text H (Parlamentní listy, 2019). Obě zprávy byly vydány 24. února 2019.

3.4.1 Obsah a struktura

Titulek

Titulky obou zpráv informují adresáta o události, při které zemřeli lidé. Titulek G je větný, specifikuje, že se jednalo o zásahy venezuelské armády, a je z něj patrná souvislost s politickou situací ve Venezuele („*(...) tlak na Madura sílí*“), oproti titulku

textu H je informačně nasycenější. Titulek textu H je nevětný, událost označuje expresivním výrazem *krveprolití* a blíže ji nekonkretizuje, což se zřejmě snaží vyvolat v příjemci šok. V titulku se tedy projevuje tendence k bulvarizaci sdělení. Specifikuje pak místo události (*na hranicích Venezuely*). Oproti titulku G, který přináší informaci, že „(...) *umírali lidé*“, se blíže zabývá počtem mrtvých a zraněných, k čemuž používá grafický prostředek: signalizující výčet obětí události.

Oba titulky mají informační funkci. Obsah a užití příznakových jazykových prostředků podporuje persvazivní funkci titulku H. Vzhledem k tomu, že tematizuje pouze oběti a místo události a vynechává vazbu na politickou scénu, která je patrná z perexu i vlastní zprávy, jeho sumarizační funkce není tak výrazná. Titulek G sumarizační funkci zahrnuje. Jeho persvazivní působení je však také patrné z volby jistých jazykových prostředků, o kterých se zmiňuji níže.

Perex

Perexy obou zpravodajských textů tematizují smrt a zranění lidí, informují o čase, místě a příčině nepokojů. Perex textu G přináší konkrétní údaj o počtu zraněných osob, který je ve druhém perexu vyjádřen neurčitým výrazem. Z obou perexů je patrná vazba na politickou situaci v zemi, tedy konflikt opozice a prezidenta Nicoláse Madura. Perex G navíc navazuje tematizací spolupráce Juana Guaidóa s USA a dalšími zeměmi při řešení politických nepokojů. V perexu H se jméno Juana Guaidóa jakožto vedoucí osobnosti opozice neobjevuje a chybí zde informace o jeho dalších krocích. Perex textu G má tedy vyšší informační hodnotu.

Oba perexy mají informační a sumarizační funkci a vzhledem k výběru výrazových prostředků i funkci persvazivní.

Vlastní text

Obě zprávy opakují informace z titulků i perexů o smrti několika lidí. Vlastní text zprávy G odkazuje na zahraniční zdroj kvůli nejasnostem o přesném počtu mrtvých, počtem zraněných se vlastní text zprávy nezabývá. Ve vlastním textu H se objevuje sdělení „Zraněno bylo více než tři sta lidí“, avšak v perexu G je uvedeno „(...) zhruba tři stovky byly zraněny (...)“. Zprávy se tedy shodují, že zcela přesný údaj o počtu zraněných

zřejmě není znám, vyjádření v textu H se však užitým výrazem potenciálně snaží intenzifikovat účinek sdělení, což může napomáhat manipulativním tendencím ve zpravodajském textu.

Dále oba texty tematizují Madurem odmítnutou humanitární pomoc, informují o konkrétních prostředcích, jimiž armáda odvrátila konvoje, shodují se ve sdělení, že jeden z kamionů začal hořet. Oba texty dále přináší sdělení o lodi s humanitární pomocí z Portorika a shodné podrobnosti o narušení vztahů Madura s Kolumbií, které bylo způsobeno podporou Juana Guaidóa kolumbijskou vládou. V textu G se však objevuje ještě zmínka o dalším voze z Brazílie. Není jasné, zda kamion na místo skutečně dorazil, nebo zda dojel pouze na hranice, protože, jak zpráva poukazuje, informace od zdrojů se liší. V textu H se toto sdělení neobjevuje.

Jak je patrné z perexu, text G dále přináší podrobnosti o plánovaném jednání Guaidóa s USA. Text G navíc v posledních dvou odstavcích zasazuje výše zmiňované události do kontextu současné politické a ekonomické situace, nejedná se o analýzu příčin a důsledku, ale o předložení jednoznačných souvislostí (srov. Osvaldová, 2001, s. 24).

Pod textem H se objevuje hypertextový odkaz na původní zdroj.

Zpráva G je obsáhlejší a její informační funkce je patrná. Informační funkci plní i text H, avšak v porovnání s textem G nepřináší úplný přehled o dané události a jejích souvislostech. Uspořádáním některých výrazových prostředků, které atraktivizují a aktualizují sdělení, se projevuje tendence k bulvarizaci zpráv. V textu H objektivitu sdělení navíc narušuje expresivita titulku, jeho minimální vazba na obsah vlastního textu a zjednodušení údajů v těle zprávy.

3.4.2 Výrazové prostředky

Fonologická rovina

V obou textech se objevují pouze spisovné nepříznačkové fonologické prostředky.

Morfologická rovina

Oba texty používají zejména bezpříznačkový minulý čas, v několika výpovědích se však objevuje přezens. V titulku G se jedná o větu „(...) *tlak na Madura sílí*“, kde

sloveso *sílit* v přítomném čase vyjadřuje zvyšování tlaku. Z této formulace lze vyvodit, že autor textu předpokládá, že se tlak bude stupňovat i nadále. Autorovy předpoklady a názory nepatří do objektivního zpravodajství, pro příjemce může být takové sdělení zavádějící (McNair, 2004, s. 71). V textu G se dále prezens objevuje v obsahu nepřímé řeči „*Maduro (...) oznámil, že přerušuje diplomatické styky s Kolumbií a diplomaté mají 24 hodin na opuštění země*“; „*(...)a tvrdí, že pomoc má podkopat jeho vládu.*“ Takové užití přítomného času slouží ke zprostředkování sdělení a není příznakové. Stejný případ se objevuje v textu H, kde je použit dokonavý prezens pro vyjádření následnosti dějů ve výpovědi „*(...) venezuelská válečná loď však hrozila, že zahájí na plavidlo palbu.*“ V textu G se dále nachází přítomný čas vyjadřující budoucnost ve sděleních „*V pondělí se má v kolumbijské metropoli Bogotě poprvé setkat s americkým viceprezidentem (...)*“; „*Pondělní schůzka Pence s Guaidóem má být signálem (...)*.“ Použití přítomného času u modálního slovesa *mít* pro vyjádření budoucnosti není zavádějící, nelze zde proto hovořit o příznakové záměně času. Funkcí modálního slovesa ve výpovědi se podrobněji zabývá kapitola věnovaná syntaktické rovině. Dále se dva prezentní tvary objevují v textu G ve větě „*Pence cestuje do Bogoty na setkání regionálních lídrů, kteří uznávají Guaidóa za legitimního vůdce Venezuely.*“ V případě slovesa *cestuje* se zřejmě jedná o vyjádření budoucnosti přítomným časem. Takové vyjádření je nepřesné a příznakové, má dynamizující tendenci. Tvar slovesa *uznávají* je užit bezpříznakově, vyjadřuje současný trvající stav. Stejně je tomu ve výpovědi „*(...) má podporu Ruska či Číny*“ a v posledním odstavci zprávy: „*Venezuela se už několik let potýká s hlubokou ekonomickou krizí, za kterou je podle analytiků z velké části zodpovědná Madurova vláda a její socialistická hospodářská politika. V zemi chybějí i základní potraviny a léky. Maduro však popírá, že by v zemi byl nedostatek potravin a léků a tvrdí, že (...)*.“ Bepříznakové je i užití přítomného času jako popisu stavu ve výpovědi „*(...) mrtvých je až pět.*“ V textu H se objevuje příznakové užití přítomného času ve větách „*(...) vláda dosavadní hlavy státu Nicoláse Madura ji odmítá přijmout*“; „*Autoritářský vůdce Nicolás Maduro odmítá nyní vpustit do hladovějící země humanitární pomoc.*“ Sdělení přináší informace o příčině nepokojů, kvůli kterým proběhly zásahy armády. Jedná se tedy o minulou událost, prezens má tak dynamizující a emotivní tendenci. Jeho účinek je intenzifikován použitím příslovce času *ynní*.

V titulku textu G se objevuje nedokonavé sloveso *umírali*, které má dynamizující tendenci, podporuje persvazivní působení textu, a jeho užití je tak možné pokládat za příznakové.

V obou textech se objevuje trpný rod. V textu G se nachází ve výpovědích „(...) *tři stovky byly zraněny při sobotních zásazích venezuelské armády (...)*“; „*Nejméně dvě osoby (...) byly (...) zabity (...)*.“ Z kontextu sdělení je patrné, že zranění byla způsobena zásahem venezuelské armády, nicméně užití trpného rodu potlačuje její odpovědnost. Obdobně je tomu v textu H ve výpovědi „*Zraněno bylo více než tři sta lidí*“, zde však z kontextu v porovnání se zprávou G není zcela patrné, že činitelem je venezuelská armáda. Užití trpného rodu v této zprávě má tedy kvůli nízké informativní hodnotě větší manipulativní potenciál, než je tomu v textu G.

Na morfologické rovině se v textech neobjevují další příznakové prostředky.

Slovotvorba

V textech se příznakové slovotvorné prostředky neobjevují.

Lexikální rovina

V titulku textu G se objevuje přenesené vyjádření *tlak silí*, které je možné považovat za publicismus. Má atraktivizační funkci, jedná se však o výraz všeobecně srozumitelný. Manipulativní potenciál by bylo možné spatřovat v nekonkrétnosti takového sdělení. Chybí zde údaj o tom, kdo tlak vyvíjí, nicméně vlastní text zprávy na titulek navazuje, a příjemci tak chybějící údaje přináší.

Text H obsahuje příznakové expresivní výrazy. Jak již bylo zmíněno, expresivní výraz *krveprolití* se nachází v titulku, kde má atraktivizační funkci. Expresivní konotace může mít i přívlastek v generalizační synekdoše *hladovějící země*. Výraz *otočit se* v kontextu sdělení „(...) *armáda přinutila konvoje kamionů (...) se na hranicích s Brazílií a Kolumbií otočit a vrátit zpět*“ je obrazný a také vnáší do sdělení nežádoucí expresivitu. Při srovnání věty „*Podle kolumbijských úřadů během soboty do země přešlo asi 60 členů venezuelských bezpečnostních sil*“ z textu G a sdělení zprávy H „*Kolumbijské úřady uvádějí, že ze země už uteklo asi šedesát členů bezpečnostních sil*“ je výraz *uteklo* ve výpovědi textu H také pocíťován expresivně. V obou textech se také objevuje expresivní

sloveso *rozčítit*. V textu G se nachází ve větě „*Maduro, kterého rozčítila podpora Guaidóa kolumbijskou vládou (...)*“, v textu H „*Maduro oznámil přerušeni diplomatických styků s Kolumbií poté, co ho rozčítila podpora opozičního předáka Juana Guaidóa (...)*“. Objektivní zpravodajský text by se měl zaměřovat na konstatování faktů, informovat o činech a výrocích, ne o emocích jednotlivých aktérů (srov. McNair, 2004, s. 71).

V textu G se objevuje hodnotící adverbium *úspěšně*: „*jiný z vozů se úspěšně dostal na venezuelské území z Brazílie*.“ V dané větě je příslovce užito nadbytečně. Má hodnotící konotace, které jsou pro zpravodajský text příznakové (Mžourková, 2005, s. 142).

Text G dále obsahuje přenesená vyjádření v perexu: „*(...) aby nechal ve hře "všechny možnosti" pro odstavení prezidenta Nicoláse Madura od moci*.“ Vyjádření *nechat ve hře* je frazém, který potenciálně narušuje neutralitu sdělení. *Odstavení od moci* je obrazné vyjádření, má expresivní konotace, opět se tedy jedná o příznakový prostředek. Výraz *všechny možnosti* je také nekonkrétní, avšak pomocí grafických prostředků (uvozovek) autor textu dává najevo odstup od vyjádření Juana Guaidóa.

V textu H je eufemismus *nepokoje si vyžádaly životy*, které je možné pokládat za publicismus.

V obou textech se objevuje obrat *válečná loď hrozila*, který je přenesený, jedná se o personalizaci, v kontextu celých zpráv však vyjádření není zavádějící, a nelze ho tak považovat za příznakové.

Ve zprávě G se objevují termíny z politické sféry: *sankce, opozice, nelegitimní, mandát*. V textu H je výraz *lobbuje* v citaci Madura. Tato pojmenování jsou všeobecně srozumitelná, nenarušují informační hodnotu sdělení, a nejsou tak příznaková. Dále se pak v textu G nachází cizí výraz ve větě „*Pence cestuje do Bogoty na setkání regionálních lídrů, kteří uznávají Guaidóa za legitimního vůdce Venezuely*.“ Pojmenování *regionální lídři* v českém přepisu je sice taktéž srozumitelné, není však jasné, na koho odkazuje. Takové užití výrazu tedy narušuje informační hodnotu vyjádření a je možné ho považovat za příznakové.

Oba texty obsahují řadu neurčitých lexikálních jednotek. V obou textech se objevuje sdělení, že zemi opustilo *asi 60 členů bezpečnostních sil*, s odkazem na zdroj však tento nepřesný výraz není manipulativní. Stejně je tomu v případě zprávy G ve vyjádřeních *nejméně dvě osoby, mrtvých je až pět*. V textu H se objevuje neurčité

vyjádření *stovky dalších zraněných*. Zpráva G informuje o počtu zraněných: *zhruba tři stovky*. Při porovnání obou zpráv je patrné, že informace o přibližném počtu zraněných byly při vydání zpráv zřejmě známé. Text H se tak snaží prostřednictvím neurčitého vyjádření intenzifikovat účinek sdělení. Výraz *zhruba* ve zprávě G také naznačuje nepřesnost sdělení, avšak v porovnání se zprávou H nemá manipulativní ráz. V textu G se však objevuje nepřesné vyjádření *se stovkami demonstrantů*, které je pro zpravodajství příznakové.

Syntaktická rovina

V textu G se objevuje pro zpravodajství příznaková epistémická modalita vyjádřená modálním slovesem: „*V pondělí se má v kolumbijské metropoli Bogotě poprvé setkat s americkým viceprezidentem (...)*“; „*Pondělní schůzka Pence s Guaidóem má být signálem (...)*“. Tyto výpovědi odrážejí nejistotu autora ohledně obsahu sdělení, a vzhledem k absenci zdroje informace narušují důvěryhodnost sdělení. Ve druhé ze výše uvedených vět je navíc narušena informační hodnota. Z výpovědi není jasné, kdo předpokládá, že pondělní schůzka se stane signálem podpory opozičního vůdce. Dále není patrné, kdo má být adresátem takového signálu.

Text G dále obsahuje větu „*Během sobotních násilných potyček demonstrantů s venezuelskými pohraničníky vznikly škody (...)*“. Z této formulace vyplývá, že vzniklé potyčky způsobili demonstranti, což je však zavádějící.

První věta perexu a vlastního textu G obsahuje subjektivní slovosled sloužící k atraktivizaci sdělení.

Další příznakové prostředky se v textech nenacházejí.

3.5 Výsledky kvantitativní analýzy

Příznakové jazykové prostředky nalezené na serverech v jednotlivých analýzách jsou zaznamenány v tabulce. Vyjadřovací prostředky snižující objektivitu sdělení jsou popsány v teoretické části práce a jejich pojetí vychází zejména z publikace Viktora Jílka a kolektivu *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*. Tabulka přináší přehled těchto prostředků. V tabulce je dále uveden jejich počet

zaznamenaný v dané analýze na vybraných serverech. Příznakové prostředky, které byly obsaženy v přímých citacích, nejsou do tabulky zařazeny.

V analýzách nebyly zaznamenány žádné příznakové prostředky na fonologické rovině. Na morfologické rovině byla nejčastěji zaznamenaná příznaková záměna času, která se objevila na obou serverech celkem desetkrát, z toho sedmkrát v Parlamentních listech. Příznakový slovtvorný prostředek byl nalezen pouze jeden, a to v Parlamentních listech v první analýze. Na obou serverech byl největší počet příznakových prostředků na lexikální rovině. Byl zaznamenán stejný počet obrazných pojmenování a frazémů. Nejčastěji se na lexikální rovině objevovaly expresivní výrazy. Celkově bylo užití expresivní lexikální jednotky zaznamenáno šestnáctkrát, z toho třináctkrát v Parlamentních listech, kde byl její nejvyšší výskyt zjištěn ve druhé analýze. Expresivní vyjádření je zároveň nejčastěji užitým typem příznakové jednotky v celém rozsahu zkoumání. Nejčastějším syntaktickým prostředkem bylo užití evidenciálních výrazů bez uvedení zdroje, tyto výrazy se objevily v rozboru šestkrát, z toho čtyři byly obsaženy ve zprávách převzatých z Parlamentních listů.

Ve zkoumaném vzorku zpráv ČTK se žádný ze sledovaných typů příznakových prostředků neobjevil více jak třikrát. Nejvíce příznakových pojmenování se objevovalo v textech ČTK na rovině lexikální. Celkový největší počet příznakových prostředků ve zprávách převzatých z Českých novin byl zaznamenán ve čtvrté analýze, kde je jejich výskyt více než čtyřikrát častější než v předchozích třech analýzách. V Parlamentních listech byl pozorován nejvyšší výskyt expresivních lexikálních jednotek. Celkově největší počet příznakových jazykových prostředků byl ve zprávách převzatých z Parlamentních listů zaznamenán ve druhé analýze.

Celkem bylo na serveru ParlamentníListy.cz ve čtyřech zkoumaných textech odhaleno čtyřicet osm příznakových výrazových prostředků, na webu ČeskéNoviny.cz jich bylo zaznamenáno dvacet devět.

		ČeskéNoviny.cz				ParlamentníListy.cz			
		Analýza I	Analýza II	Analýza III	Analýza IV	Analýza I	Analýza II	Analýza III	Analýza IV
Fonologické prostředky	ou-	0	0	0	0	0	0	0	0

	vo-	0	0	0	0	0	0	0	0
	-ej-	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem fonologických prostředků		0	0	0	0	0	0	0	0
Morfologické prostředky	dativ etický	0	0	0	0	0	0	0	0
	dativ posesivní	0	0	0	0	0	0	0	0
	dativ prospěchový	0	0	0	0	0	0	0	0
	záměna rodu	0	0	0	0	0	0	0	0
	záměna životnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
	příznakové užití čísla	0	0	0	0	0	0	0	0
	trpný rod	0	0	0	2	0	1	0	1
	záměna času	0	0	1	2	1	0	4	2
	částice	0	0	0	0	0	1	0	0
	citoslovce	0	0	0	0	0	0	0	0
	příznakové užití ukazovacích zájmen	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem morfoložických prostředků		0	0	1	4	1	2	4	3
Slovtvorné prostředky	příznakové užití superlativu	0	0	0	0	0	0	0	0
	záměna formantu	0	0	0	0	0	0	0	0
	příznakové užití předpony	0	0	0	0	1	0	0	0
	příznakové užití přípony	0	0	0	0	0	0	0	0
	univerbizace	0	0	0	0	0	0	0	0

Celkem slootovorných prostředků		0	0	0	0	1	0	0	0
Lexikální prostředky	obrazná pojmenování	0	0	1	2	2	0	0	1
	frazémy	0	0	0	1	1	0	0	0
	hodnotící adjektiva	2	0	0	0	0	0	1	0
	hodnotící adverbia	0	0	0	1	1	0	0	0
	expresivní vyjádření	2	0	0	1	1	7	1	4
	eufemismy	0	3	0	0	0	0	0	1
	vulgarismy	0	0	0	0	0	0	0	0
	neurčitá a mnohoznačná vyjádření	0	0	0	1	0	1	1	1
	okazionalismy	0	0	0	0	0	0	0	0
	cizí výrazy	0	0	0	1	0	2	0	0
	citátové výrazy	0	0	0	0	0	0	0	0
	módní výrazy	0	0	0	0	0	0	0	0
	paronyma	0	0	0	0	0	0	0	0
	klišé	0	0	0	0	0	0	0	0
	výrazy z argotů/žargonů/slangů	0	0	0	0	0	0	0	0
	jednotka v neodpovídajícím kontextu	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem lexikálních prostředků		4	3	1	7	5	10	3	7
Syntaktické prostředky	subjektivní slovosled	0	1	0	2	0	0	0	0
	zvolací věty	0	0	0	0	0	2	0	0

	citové otázky	0	0	0	0	0	0	0	0
	modalita voluntativní	0	0	0	0	0	0	0	0
	modalita epistémická	0	0	0	2	0	0	0	0
	evidenciálnost bez uvedení zdroje/sloužící ke zpochybnění zdroje	0	0	2	0	2	0	2	0
	vypuštění predikátu	0	0	0	0	0	0	0	0
	parcelace	0	0	0	0	3	0	0	0
	vypuštění konatele/nositele děje	0	0	0	2	0	0	0	0
	motivované opakování	0	0	0	0	1	1	0	0
	řečnická otázka	0	0	0	0	1	0	0	0
	neukončená výpověď	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem syntaktických prostředků		0	1	2	6	7	3	2	0
Celkem příznakových prostředků na serveru		4	4	4	17	14	15	9	10

4 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo identifikovat příznakové jazykové prostředky ve vybraných zpravodajských textech a porovnat četnost jejich výskytu v rámci vybraného vzorku ve dvou různých typech médií. Pro analýzu byly zvoleny texty z Parlamentních Listů, které jsou považovány za dezinformační web s manipulativními tendencemi. Pro srovnání byly dále vybrány zprávy vydané ČTK na serveru ČeskéNoviny.cz, který je veřejnoprávním médiem. Výchozím bodem byl předpoklad, že dezinformační web využívá ve své manipulativní strategii i výrazné množství příznakových jazykových prostředků, které jeho působení podporují. Naproti tomu zprávy vydané ČTK budou jazykově neutrální, a budou tak odpovídat objektivnímu zpravodajskému vyjadřování. Analýzou textů informujících o téže události mělo být možné provést kvantitativní porovnání, které mělo potvrdit vyšší výskyt příznakových jazykových prvků na dezinformačním webu, kde mohou sloužit i jako nástroj manipulace.

Práce se nejprve zaměřila na teoretické poznatky v oblasti mediální komunikace. Charakterizuje mediální text a jeho komunikační cíle, přičemž čerpá zejména z pojetí české stylistiky. Mediální texty je možné dále dělit na specifické žánry a tyto žánry potom charakterizovat blíže. Praktická část analyzuje zpravodajské texty, proto se i teoretická část práce specificky zabývá žánrem zprávy, který charakterizuje na obecné rovině i z hlediska jazyka. V rámci charakteristiky zpravodajského žánru se práce zabývá i tendencí k bulvarizaci sdělení, která narůstá se zvyšující se potřebou zaujmout čtenáře i v seriózních médiích. Zprávy rozebírané v praktické části pochází z internetových zdrojů, proto i teoretická část práce zmiňuje specifika internetových mediálních textů. V dalším oddílu práce je představen základní požadavek, který společnost klade na zpravodajské texty, a tím je objektivita. Ta je zárukou kvality a důvěryhodnosti sdělení. Objektivita je realizovaná i na rovině formy, tedy na rovině výběru a uspořádání výrazových prostředků. Práce představuje základní charakteristiku objektivního vyjadřování, které by bylo možno shrnout jako vyjadřování bezpříznakové a neutrální. Při narušení zásad objektivnosti dochází ke snížení serióznosti zpravodajského sdělení. V případě dezinformačních webů výrazným narušením objektivnosti dochází k manipulaci příjemců zpravodajských textů ve prospěch názorů a postojů redakcí a autorů takových sdělení. Manipulace se uskutečňuje na obsahové i formální rovině, a jejím významným prostředkem je opět výběr a uspořádání jazykových jednotek. Takové jednotky slouží k zaujetí, vyvolání emocí u příjemců, či k přesvědčování pro zaujetí určitého postoje na základě podsouvaného

hodnocení a názoru. Jazykové prostředky, kterými je toto působení podporováno, nazývá česká stylistika prostředky příznakové. Teoretická část práce věnuje pozornost popisu příznakových jazykových prostředků ve zpravodajství podle jednotlivých jazykových rovin. Některé z nich slouží k atraktivizaci a aktualizaci sdělení, jsou tak nástrojem bulvarizace, další mohou implikovat hodnocení a být tak prostředky pro působení manipulativní, které se objevuje na dezinformačních webech.

Praktická část se pokouší o jazykovou analýzu vybraných textů. Jsou provedeny celkem čtyři rozbor, přičemž každý rozbor zároveň analyzuje jednu zprávu převzatou ze serveru ČeskéNoviny.cz a jednu z Parlamentních Listů. Texty byly vybrány tak, aby se týkaly téže události, což umožňuje jejich srovnání. Během rozboru textů se ukázalo, že pro posouzení kvality sdělení je nutné se zabývat i informační hodnotou a srovnáním obsahů vybraných textů. Každá analýza proto nejprve porovnává informační hodnotu, obsah a strukturu textů. Poté se každá analýza pokouší o srovnání výběru a uspořádání jazykových prostředků vybraných zpráv, přičemž je pozornost soustředěna na rozpoznávání prostředků příznakových, které byly popsány v teoretické části a které neodpovídají vyjadřování objektivního zpravodajství. Četnost výskytu těchto prostředků je zanesena do kvantitativní tabulky.

Analýza vybraného vzorku textů potvrdila předpoklad, že dezinformační server obsahuje celkově větší množství příznakových jazykových prostředků než veřejnoprávní médium. Avšak ve všech čtyřech rozborech byly prostředky neodpovídající objektivnímu zpravodajskému vyjadřování nalezeny i ve zprávách vydaných ČTK. Nejvíce příznakových pojmenování se objevovalo v textech ČTK na rovině lexikální, převládaly v nich obrazná, expresivní a eufemizovaná vyjádření. Tyto výrazy se objevovaly v titulcích, perexech i vlastních textech zpráv. Neimplikovaly však manipulativní ráz komunikátů, nepodsouvaly totiž čtenáři jednostranná hodnocení. Jejich funkce byla zejména atraktivizační a aktualizací, měly za úkol čtenáře zaujmout. Na základě rozboru vybraného vzorku textu bylo tedy podloženo tvrzení, že i v seriózním médiu se objevuje snaha o zaujetí čtenáře, která je realizovaná prostřednictvím výběru příznakových jazykových prvků typicky užívaných v bulvárním zpravodajství (Pácl, 2005, s. 150). Analýza IV navíc odhalila větší počet příznakových jazykových prostředků ve zprávě ČTK než ve srovnávaném textu převzatého z Parlamentních listů. Zároveň je v této zprávě počet příznakových prostředků největší ze všech zkoumaných vzorků. Přesto však nelze opomenout výraznou informační funkci, která pramení z informační nasycenosti a

obsahové vyváženosti všech textů ČTK, proto médium ČeskéNoviny.cz nelze označit za neseriózní.

První analýza prokázala, že zpráva z webu ParlamentníListy.cz implikuje hodnocení události. Ve sdělení je patrný odlišný výběr informací v porovnání se zprávou ČTK, menší důraz je kladen na zásluhy prezidenta Macrona, které by však vzhledem k tématu zprávy měly být ústředním sdělením. Místo toho se zpráva věnuje možnému narušení vztahů Evropy a Ameriky v oblasti bezpečnosti. Ve spojení s expresivními a hodnotícími výrazovými prostředky, které zpráva obsahuje, lze říct, že má manipulativní potenciál, snaží se snižovat důvěryhodnost čelných představitelů Evropské unie. Expresivita v titulku a její obsahový nesoulad s tělem zprávy přispívá k bulvarizaci sdělení, nelze tak v tomto případě hovořit o objektivním zpravodajském sdělení.

Analýza II srovnáním se zprávou ČTK a se zprávou uvedenou jako zdrojovou zjistila chybný faktický údaj na webu ParlamentníListy.cz. Ten spolu s výběrem dalších informací v jednotlivých oddílech zprávy a volbou jazykových prostředků zejména v titulku, ale i ve vlastní zprávě, zřejmě sloužil k vyvolání strachu a šoku u recipientů. Dále byl zamlčen původ útočnicka. Zpráva obsahovala řadu expresivních sloves a zvolací věty, tyto prostředky byly spojené i s arabským zvoláním. Analýza tedy ukázala, že tato zpráva byla výrazně bulvarizovaná, užití příznakové prostředky intenzifikovaly účinek sdělení a snažily se v příjemcích vyvolávat negativní emoce. Výběr a zkrácení údajů ve spojení s těmito prostředky je možné považovat za dezinformační a manipulativní tendenci.

Třetí analýza, která se zabývala zprávami informujícími o vraždě slovenského novináře a jeho partnerky, opět prokázala výrazně vyšší počet příznakových jazykových prostředků oproti zprávě ČTK. Téma vraždy zahraničního novináře a jeho snoubenky samo o sobě nepředpokládá snahu o manipulaci příjemců sdělení. Analýza tento předpoklad potvrdila, nebylo zaznamenáno záměrné zkreslování údajů, stranění některému z aktérů události, či podsouvání hodnocení a postojů. Příznakové prvky měly za úkol atraktivizovat sdělení, a zaujmout tak čtenáře, což je nejpatrnější v titulku. Text se tak blíží charakteru bulvárních zpráv, jeho vyjadřování není neutrální.

Obdobně je tomu v analýze IV. V případě nepokojů ve Venezuele už je však možné předpokládat, že dezinformační server bude stranit některému ze subjektů, a na základě své názorové orientace tak bude příjemce textu manipulovat k zaujetí jistého postoje. Nicméně rozbor a srovnání se zprávou ČTK neprokázal manipulativní tendence

komunikátu. Příznakové jazykové prostředky, které sdělení obsahovalo, opět sloužily k zaujetí čtenáře. I tento text se tedy blíží zprávě bulvární, ráz komunikátu není manipulativní.

Praktická část tedy neprokázala manipulativní působení dezinformačního webu ve všech čtyřech analýzách. Ve všech rozborech se v Parlamentních Listech projevila tendence k bulvarizaci sdělení prostřednictvím příznakových jazykových prostředků, kterou však bylo možné pozorovat i ve zprávách převzatých z Českých novin. Nebyl tedy potvrzen předpoklad, že zprávy vydané ČTK budou beze zbytku odpovídat objektivnímu zpravodajskému vyjadřování. Celkově texty ČTK prokázaly výraznou informační funkci pramenící z obsahové nasycenosti zpráv, médium ČeskéNoviny.cz tak nelze pokládat za neseřízní. Praktická část dále prokázala, že web ParlamentníListy.cz není možné pokládat za seriózní zpravodajské médium ani v případech, kdy se nejedná o manipulativní působení na příjemce textu, a to kvůli silnému bulvárnímu charakteru zpráv. Ten byl nejvíce patrný na volbě údajů a jazykových prostředků v titulcích, tedy v těch částech textů, ke kterým čtenář upírá svou pozornost nejdříve.

5 Seznam použitých informačních zdrojů

5.1 Literatura

BARTOŠEK, Jaroslav. *Jazyk žurnalistiky*. In: DANEŠ, František a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0617-6.

BARTOŠEK, Jaroslav. *Přesvědčování a manipulace v politické žurnalistice*. In: SRPOVÁ, Hana a kol. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1.

BARTOŠEK, Jaroslav. *Znaky důvěryhodné žurnalistické zprávy*. In: MINÁŘOVÁ, Eva a ONDRÁŠKOVÁ, Karla. *Spisovnost a nespisovnost: zdroje, proměny a perspektivy: sborník příspěvků z mezinárodní konference konané ve Vzdělávacím středisku Šlapanice 10.-12. února 2004*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3568-4.

BEČKA, Josef Václav. *Jazyk a styl novin*. Praha: Novinář, 1973.

ČECHOVÁ, Marie a kol. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: Institut sociálních vztahů, 1996. Jazykověda. ISBN 80-85866-12-9.

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

GREGOR, Miloš a VEJVODOVÁ, Petra. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!*. Brno: CPress, 2018. ISBN 978-80-264-2249-5.

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

HAUSENBLAS, Ondřej. *Tendenčnost a manipulace*. In: JANČÁKOVÁ, Jana, KOMÁREK, Miroslav a ULIČNÝ, Oldřich ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-85899-02-7.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

HLAVSA, Zdeněk. *K persvazivním prostředkům české publicistiky*. In: JANČÁKOVÁ, Jana, KOMÁREK, Miroslav a ULIČNÝ, Oldřich ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-85899-02-7.

HOFFMANNOVÁ, Jana a kol. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2566-1.

HORÁLEK, Jan. *Manipulace se slovy, manipulace mysli v publicistice*. In: JANČÁKOVÁ, Jana, KOMÁREK, Miroslav a ULIČNÝ, Oldřich, ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-85899-02-7.

JAKLOVÁ, Alena. *Neverbální prvky persvaze v žurnalistice a v reklamě*. In: SRPOVÁ, H. a kol. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1.

JÍLEK, Viktor, Božena BEDNAŘÍKOVÁ a Jindřiška SVOBODOVÁ. *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-5125-1.

KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1578-3.

LOTKO, Edvard. *Texty politické propagandy a jazyková kultura*. In: JANČÁKOVÁ, Jana, KOMÁREK, Miroslav a ULÍČNÝ, Oldřich ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-85899-02-7.

LUHMANN, Niklas. *Realita masmédií*. Praha: Academia, 2014. ISBN 978-80-200-2333-9.

MCNAIR, Brian. *Sociologie žurnalistiky*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-840-6.

MŽOURKOVÁ, Hana. *Specifika komentáře se zaměřením na persvazi*. In: *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0248-2.

PÁCL, Pavel. *O bulvarizaci českých médií*. In: *Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích: sborník textů z mezinárodní vědecké konference : Ostrava 13.-15.9.2005 : Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-101-3.

REIFOVÁ Irena a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015. ISBN 978-80-246-2884-4.

SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Pojem funkce a klasifikace funkčních stylů v české stylistice*. In: BENEŠ, Martin a kol. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 2, Komunikační situace a styl*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013a. ISBN 978-80-244-3535-0.

SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Propaganda v současných médiích? (Analýza na materiálu vybraných tiskovin, internetových zdrojů a celostátních televizí)*. In: KOUBA, Miroslav, MAGINCOVÁ, Dagmar a ŘÍHA, Ivo, ed. *Kontexty propagandy*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013b. ISBN 978-80-7395-647-9.

SRPOVÁ, Hana. *Manipulace a persvaze*. In: SRPOVÁ, Hana a kol. *Od informace k reklamě*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7368-265-1.

ŠLOSAR, Dušan: *Jazyk totality a jazyk dneška*. In: JANČÁKOVÁ, Jana, KOMÁREK, Miroslav a ULIČNÝ, Oldřich ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference 23.-27.8.1993*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 1995. ISBN 80-85899-02-7.

5.2 Internetové zdroje

GREPL, Miroslav a ŠIMÍK, Radek (2017). EPISTÉMICKÁ MODALITA. In: KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a PLESKALOVÁ, Jana (eds.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2019 [vid. 2019-02-15]. ISBN 978-80-7422-480-5. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EPIST%C3%89MICK%C3%81%20MODALITA>

HIRSCHOVÁ, Milada a SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Evidenciální výrazy v českých publicistických textech (případ údajně – údajný)*. In *Ústav pro jazyk český* [online]. [b.r.] [vid. 2019-02-12]. Dostupné z: http://www.ujc.cas.cz/miranda2/export/sites/vcr/ujc/veda-vyzkum/vyzkum/gramatika-a-korpus/proceedings-2012/konferencni-prispevky/HirschovaMilada_SchneiderovaSona.pdf

HLADKÁ, Zdeňka (2017). EUFEMISMUS. In: Petr KARLÍK, Marek NEKULA, Jana PLESKALOVÁ (eds.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2019 [vid. 2019-02-15]. ISBN 978-80-7422-480-5. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/EUFEMISMUS>

HLAVSA, Zdeněk. *K jazykovědné analýze komunikace v hromadných sdělovacích prostředcích*. *Slovo a slovesnost* [online]. 1990, 51(2), s. 124-130 [vid. 2018-01-30]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3346>

HOŠKOVÁ, Ivana. Ministerstvo vnitra sleduje na 40 webů šířících dezinformace, které odporují zájmům státu. In: *Hospodářské noviny* [online]. 22. 6. 2017 [vid. 2018-06-24]. Dostupné z: <https://domaci.ihned.cz/c1-65777660-ministerstvo-vnitra-neoficialne-sleduje-40-webu-siricich-dezinformace-ktere-odporuji-zajmum-statu>

Parlamentní listy. In: *Think-tank Evropské hodnoty - Evropské hodnoty z.s.* [online]. [b.r.] [vid. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.evropskehodnoty.cz/parlamentni-listy/>

KARHANOVÁ, Kamila. *Funkce mezitextového navazování v novinách. Slovo a slovesnost* [online]. 1999, 60(1), s. 19-36. [vid. 2019-04-01]. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3821>

MLČOCH, Miloš. *Několik poznámek k nejazykovým a jazykovým prostředkům v současném bulvárním a tzv. seriózním tisku. Naše řeč* [online]. 2002, 85(2), s. 235-243 [vid. 2019-03-27]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7698>

ZELENKA, Jakub a PRCHAL, Lukáš. Myšlenky odporující zájmům státu šíří až sto vlivných lidí, tvrdí vnitro. V hledáčku má na 40 webů. In: *Aktuálně.cz* [online]. 22. 6. 2017 [vid. 2018-06-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/az-sto-vlivnych-lidi-siri-myslenky-odporujici-zajmum-statu-t/r~86622924568f11e7a83b0025900fea04/>

ŽAŽA, Stanislav (2017). VOLUNTATIVNÍ MODALITA. In: KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek a PLESKALOVÁ, Jana (eds.). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*. [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2019 [vid. 2019-02-15]. ISBN 978-80-7422-480-5.

Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/VOLUNTATIVN%C3%8D%20MODALITA#bibitem8>

6 Seznam pramenů

Označení	Datum zveřejnění	Název	Server
Text A ¹	10.5.2018	Macron dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o Evropu	ČeskéNoviny.cz
Text B ²	11.5.2018	Macron dostal od Merkelové cenu, kterou má Schulz nebo Havel. Kanclérka ho nadšeně vychvalovala a koplá přitom do Trumpa	ParlamentníListy.cz
Text C ³	13.5.2018	Útočník v Paříži nožem zabil člověka, úřady hovoří o terorismu	ČeskéNoviny.cz
Text D ⁴	13.5.2018	„Alláhu akbar! Zabiju tě!“ řval muž v Paříži. A řádil s nožem	ParlamentníListy.cz
Text E ⁵	3.10.2018	Denník N: Obviněný tvrdí, že vraždu Kuciaka si objednal Kočner	ČeskéNoviny.cz

¹ ČTK: Macron dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o Evropu. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 11.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/macron-dostal-cenu-karla-velikeho-za-zasluhy-o-evropu/1619479>

² Macron dostal od Merkelové cenu, kterou má Schulz nebo Havel. Kanclérka ho nadšeně vychvalovala a koplá přitom do Trumpa. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 11.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Macron-dostal-od-Merkelove-cenu-kterou-ma-Schulz-nebo-Havel-Kanclerka-ho-nadsene-vychvalovala-a-kopla-pritom-do-Trumpu-535447>

³ ČTK: Útočník v Paříži nožem zabil člověka, úřady hovoří o terorismu. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 13.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/utocnik-v-parizi-nozem-zabil-cloveka-urady-hovori-o-terorismu/1620433>

⁴ „Alláhu akbar! Zabiju tě!“ řval muž v Paříži. A řádil s nožem. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 13.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Allahu-akbar-Zabiju-te-rval-muz-v-Parizi-A-radil-s-nozem-535660>

⁵ ČTK: Denník N: Obviněný tvrdí, že vraždu Kuciaka si objednal Kočner. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 3.10.2018 [vid. 2018-10-04]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/dennik-n-obvineny-tvrdi-ze-vrazdu-kuciaka-si-objednal-kocner/1670099>

Text F ⁶	4.10.2018	Kuciaka možná nechal oddělat slovenský podnikatel Kočner. Žádní Italové, píší média	ParlamentníListy.cz
Text G ⁷	24.2.2019	Při zásazích venezuelské armády umírali lidé, tlak na Madura sílí	ČeskéNoviny.cz
Text H ⁸	24.2.2019	Krveprolití na hranicích Venezuely: Dva lidé mrtví, stovky dalších zraněných	ParlamentníListy.cz

⁶ Kuciaka možná nechal oddělat slovenský podnikatel Kočner. Žádní Italové, píší média. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 4.10.2018 [vid. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Kuciaka-mozna-nechal-oddelat-slovensky-podnikatel-Kocner-Zadni-Italove-pisi-media-554012>

⁷ ČTK: Při zásazích venezuelské armády umírali lidé, tlak na Madura sílí. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 24.2.2019 [vid. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pri-zasazich-venezuelske-armady-umirali-lide-tlak-na-madura-sili/1725339>

⁸ Krveprolití na hranicích Venezuely: Dva lidé mrtví, stovky dalších zraněných. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 24.2.2019 [vid. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Krveproliti-na-hranicich-Venezuely-Dva-lide-mrtvi-stovky-dalsich-zranenych-571648>

7 Seznam příloh

Příloha č. 1: Text A

Příloha č. 2: Text B

Příloha č. 3: Text C

Příloha č. 4: Text D

Příloha č. 5: Text E

Příloha č. 6: Text F

Příloha č. 7: Text G

Příloha č. 8: Text H

8 Přílohy

Příloha č. 1

Macron dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o Evropu

Aktualizace: ... :Vydáno: 10.05.2018, 12:43

Francouzský prezident Emmanuel Macron dnes v Cáchách na západě Německa dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o evropské sjednocení a porozumění. Vlevo německá kancléřka Angela Merkelová. ČTK/AP/Martin Meissner

[Koupit foto](#)

Berlín - Francouzský prezident Emmanuel Macron dnes v Cáchách na západě Německa dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o evropské sjednocení a porozumění. Německá kancléřka Angela Merkelová pronesla laudatio a ocenila Macronovu jasnou představu reforem Evropské unie i schopnost nadchnout pro ni lidi.

"Za prvé, Emmanuel Macron ví, co Evropu v jádru drží pohromadě. Za druhé, Emmanuel Macron má jasnou představu o tom, kam a jak by se Evropa měla dále rozvíjet. A za třetí, Emmanuel Macron přináší svou schopnost nadchnout

pro Evropu," řekla dnes šéfka německé vlády. Vyzdvihla Macronův dopad na evropskou politiku za pouhý rok v úřadu.

"V podobě Macrona vstoupil na evropské jeviště mladý politik, pro něhož je evropská integrace a společná měna samozřejmostí. Politik, který možná také právě proto cítí, že tato samozřejmost je největším rizikem pro evropskou integraci, pro evropský model," poznamenala také Merkelová, která varovala před nacionalismem a autoritářskými tendencemi a vyzvala k angažmá za zachování demokracie, svobody a vlády práva.

Čtyřicetiletý politik prestižní ocenění dostal mimo jiné za svůj vášnivý boj proti nacionalismu a izolacionismu i za oživení debaty o Evropě a vlastní vizi její budoucnosti. Ve svém projevu po převzetí ceny znovu zdůraznil právě nutnost reformy. "Potřebujeme skutečnou reformu, ne reformu v uvozovkách," poznamenal s tím, že by eurozóna měla mít vlastní rozpočet. Kritizoval také německé přebytky zahraničního obchodu, které podle něj jdou na úkor jiných.

V některých oblastech se zatím představy Macrona a Merkelové - jejíž plány jsou daleko opatrnější - neshodují. Přesto dnes šéfka německé vlády uvedla, že do června obě země předloží společné návrhy na prohloubení eurozóny a také reformu zahraniční a obranné politiky. Evropa podle Merkelové potřebuje nový začátek.

Mezinárodní cena Karla Velikého se uděluje od roku 1950 za mimořádné zásluhy o evropské sjednocení a porozumění. V minulosti ji dostali i

československý prezident Václav Havel, americký prezident Bill Clinton nebo Merkelová.⁹

Příloha č. 2

Macron dostal od Merkelové cenu, kterou má Schulz nebo Havel. Kancléřka ho nadšeně vychvalovala a kopla přitom do Trumpa

11. 5. 2018 10:12

Německá kancléřka Angela Merkelová předala francouzskému prezidentovi Emmanuelu Macronovi Cenu Karla Velikého. Čím si ji zasloužil? Přispívá prý k porozumění v Evropě a umí lidi nadchnout pro myšlenku společné Evropy. Tato společná Evropa by se podle Merkelové měla konečně přestat spoléhat na to, že ji vojensky brání Spojené státy. EU by se podle kancléřky měla začít starat sama o sebe.

Foto: literarky.cz

Popisek: Kancléřka Merkelová a prezident Macron

Agentura Reuters připomíná, že Cena Karla Velikého je každoročně udělována už od roku 1950. Lidem, kteří se nějak zasloužili o Evropu. Letos cenu dostal francouzský prezident Emmanuel Macron. Dokázal prý lidi nadchnout pro vizi společné Evropy.

⁹ ČTK: Macron dostal Cenu Karla Velikého za zásluhy o Evropu. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 11.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/macron-dostal-cenu-karla-velikeho-za-zasluhy-o-evropu/1619479>

Předala mu ji německá kancléřka Angela Merkelová. Německá kancléřka obdržela tutéž cenu v roce 2008.

- [Celou zprávu v angličtině naleznete zde.](#)

Francie a Německo jsou tradičně považovány za dvě části jednoho evropského motoru. Na řadě věcí se politici obou zemí shodnou. Souzní např. v otázkách řešení migrace. Neshodnou se však v ekonomických otázkách. Macron volá po užší ekonomické integraci. EU by měl podle jeho představ po ekonomické stránce řídit jeden ministr financí. V praxi by to znamenalo, že by bohatí Němci platili víc i na chudší Francouze. Proto se Německo staví proti podobným plánům. Merkelová si chce ponechat kontrolu nad německými penězi v rukou. V Berlíně.

Celá ceremonie předávání ceny Emmanuelu Macronovi:

Když Merkelová předávala Macronovi již zmíněnou cenu, prohlásila, že by Evropa měla udělat další krok v jiné oblasti. V oblasti bezpečnosti. Evropané už by se neměli spoléhat na Spojené státy, že je v případě potřeby ochrání. „Evropa musí vzít svůj osud do vlastních rukou. To je náš budoucí úkol,“ řekla Merkelová. Její slova přinesla agentura Bloomberg.

Není to poprvé, co Merkelová pronášela tyto věty. Už když se stal 45. prezidentem USA Donald Trump, Merkelová poukázala na jeho předvolební heslo „Amerika na prvním místě“ a upozornila své kolegy, že se už v otázkách bezpečnosti nemohou spoléhat na Spojené státy tak jako dřív. Trump ostatně dává znovu a znovu najevo, že by Evropa měla řádně platit do společné pokladny NATO. Pokud Evropané nebudou platit to, k čemu se zavázali, pak by teoreticky nemuseli cítit své závazky ani Američané.

- [Další informace naleznete zde.](#)

[Cena Karla Velikého](#) je považována za jednu z nejprestižnějších evropských ocenění. Má připomínat Karla Velikého a jeho říši, která sjednotila podstatnou část západní Evropy. Uděluje se od roku 1950, kdy ji jako první dostal hrabě Coudenhove-Kalergi, tvůrce myšlenky společné evropské identity. V roce 1991 cenu dostal Václav Havel, v roce 2006 Jean- Claude Juncker. V posledních pěti letech dostali cenu tehdejší šéf sjednocené evropské diplomacie Herman Van Rompuy, německý europoslanec Martin Schulz, papež František, britský historik a propagátor britského zapojení do Evropy Timothy Garton Ash a letos tedy Emmanuel Macron.

Seznam laureátů [editovat | editovat zdroj]

- 1950 Richard Mikuláš Coudenhove-Kalergi, zakladatel Panevropského hnutí
- 1951 **Hendrik Brugmans**
- 1952 Alcide de Gasperi
- 1953 Jean Monnet
- 1954 Konrad Adenauer
- 1956 Winston Churchill
- 1957 Paul Henri Spaak
- 1958 Robert Schuman
- 1959 George C. Marshall
- 1960 **Joseph Bech**
- 1961 Walter Hallstein
- 1963 Edward Heath
- 1964 Antonio Segni
- 1966 Jens Otto Krag
- 1967 Joseph Luns
- 1969 Evropská komise
- 1970 **François Seydoux de Clausonne**
- 1972 **Roy Jenkins**
- 1973 **Salvador de Madariaga**
- 1976 Leo Tindemans
- 1977 Walter Scheel
- 1978 Konstantin Karamanlis
- 1979 Emilio Colombo
- 1981 Simone Veil
- 1982 španělský král Juan Carlos I.
- 1984 Karl Carstens
- 1986 obyvatelé Lucemburska
- 1987 Henry A. Kissinger
- 1988 François Mitterrand a Helmut Kohl
- 1989 bratr Roger z komunity v Talzé
- 1990 Gyula Horn
- 1991 Václav Havel
- 1992 Jacques Delors
- 1993 Felipe González
- 1994 Gro Harlem Brundtland
- 1995 Franz Vranitzky
- 1996 nizozemská královna Beatrix
- 1997 Roman Herzog
- 1998 Bronisław Geremek
- 1999 Tony Blair
- 2000 Bill Clinton
- 2001 György Konrád
- 2002 Euro
- 2003 Valéry Giscard d'Estaing
- 2004 **Pat Cox**
- 2004 mimofádná cena: papež Jan Pavel II.
- 2005 Carlo Azeglio Ciampi
- 2006 Jean-Claude Juncker
- 2007 Javier Solana
- 2008 Angela Merkelová
- 2009 **Andrea Riccardi**
- 2010 Donald Tusk
- 2011 Jean-Claude Trichet
- 2012 Wolfgang Schäuble
- 2013 Dalia Grybauskaitė
- 2014 Herman Van Rompuy
- 2015 Martin Schulz
- 2016 František
- 2017 Timothy Garton Ash
- 2018 Emmanuel Macron

10

¹⁰ Macron dostal od Merkelové cenu, kterou má Schulz nebo Havel. Kancléřka ho nadšeně vychvalovala a koplá přitom do Trumpa. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 11.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Macron-dostal-od-Merkelove-cenu-kterou-ma-Schulz-nebo-Havel-Kanclerka-ho-nadsene-vychvalovala-a-kopla-pritom-do-Trumpa-535447>

Příloha č. 3

Útočník v Paříži nožem zabil člověka, úřady hovoří o terorismu

Aktualizace: ...:Vydáno: 13.05.2018, 07:45

Ilustrační foto - Neosvětlená Eiffelova věž. Pařížská dominanta se ponořila do tmy jako výraz solidarity s oběťmi teroristického útoku v Manchesteru. ČTK/AP/Francois Mori

[Koupit foto](#)

Paříž - Jednoho mrtvého a čtyři zraněné si vyžádal v sobotu večer útok nožem v centru Paříže. Útočníka, který byl podle médií čechenského původu, policie zastřelila. Incident úřady vyšetřují jako možný teroristický čin. Radikální organizace Islámský stát (IS), která se hlásí k většině útoků na Západě, útočníka označila za svého bojovníka.

Prokurátor François Molins uvedl, že podle svědků útočník křičel Alláhu akbar (Bůh je veliký). "Na základě metody útoku zahájil protiteroristický útvar vyšetřování pro podezření z vraždy a pokusu o vraždu s teroristickým motivem," sdělil Molins.

Čečenec měl podle médií francouzské občanství, některé portály původně uváděly, že měl i ruský pas. Úřady se ale k útočnickově identitě doposud oficiálně nevyjádřily. Podle čečenského vůdce Ramzana Kadyrova byl útočníkem francouzský občan Chasan Azimov, který se narodil v Čečensku, o ruský pas ale přišel.

Francouzská média, která se odvolávají na zdroje z vyšetřování, uvádějí, že se útočník jmenoval Khamzat Azimov. Narodil se podle nich v listopadu 1997 a francouzským občanem se stal v roce 2010 spolu se svou matkou. "Požádali jsme o informace o této osobě a od francouzských úřadů očekáváme odpověď," sdělila agentuře TASS tisková atašé ruského velvyslanectví ve Francii Anna Šlyčková.

Obětí útočníka je 29letý muž. Ministr vnitra Gérard Collomb uvedl, že čtveřice zraněných je mimo bezprostřední ohrožení života a že nejvážněji zraněného 34letého muže lékaři operovali. Národnost zraněných upřesněna prozatím nebyla.

Útok se odehrál v sobotu krátce před 21:00 SELČ v druhém pařížském obvodu v blízkosti paláce Garnier, který je sídlem Pařížské národní opery. Jedná se o rušnou turistickou oblast s množstvím barů, restaurací a divadel, která bývá v sobotu večer pravidelně zaplněna davy lidí.

Ve východofrancouzském městě Štrasburku policie dnes zadržela útočnickova přítele, který se stejně jako on narodil v roce 1997. Hodlá ho vyslechnout. Také pařížský útočník podle agentury AFP přišel s rodinou jako uprchlík do Štrasburku, kde následně vyrůstal. Ve městě u německých hranic dodnes žije početná čečenská komunita. Francouzská média již dříve informovala, že k výslechu byli předvedeni také útočnickovi rodiče, které policie zadržela v 18. pařížském obvodu.

Francouzský prezident Emmanuel Macron v prohlášení zdůraznil, že Francie neustoupí "nepřátelům svobody". Na twitteru rovněž pochválil policisty, kteří zneškodnili útočníka. "Francie znovu platí krev, ale neustoupí ani o píd nepřátelům svobody," podotkl Macron.

Policisté se nejprve pokusili útočníka zneškodnit elektrickým paralyzérem, a když se jim to nepodařilo, zastřelili ho. Vedle Macrona jejich rychlý zákrok ocenil i premiér Édouard Philippe a ministr vnitra Collomb.

Francie se v posledních letech potýká s teroristickými útoky islámských radikálů, kteří už v minulosti využili jako zbraně i nože, například v Marseille v říjnu 2017. Naposledy na konci března útočil islamista na jihozápadě Francie. Při atentátu, který byl prvním od zrušení výjimečného stavu v loňském roce, zahynuli čtyři lidé. Zatím nejhorší teroristický útok posledních let si v roce 2015 vyžádal v Paříži 130 obětí.¹¹

Příloha č. 4

„Alláhu akbar! Zabiju tě!“ řval muž v Paříži. A řádl s nožem

13. 5. 2018 7:34

Paříží otřásl další teroristický útok. Zemřel při něm jeden člověk. Útočníka policie zastřelila.

¹¹ ČTK: Útočník v Paříži nožem zabil člověka, úřady hovoří o terorismu. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 13.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/utochnik-v-parizi-nozem-zabil-cloveka-urady-hovori-o-terorismu/1620433>

Foto: Jan Rychetský
Popisek: Francie, o to tu jde

Podle agentury Reuters řádl v sobotu v centru Paříže muž s nožem. Zranil několik lidí. Podle agentury sedm. Jednoho člověka bohužel usmrtil. Řval při tom Alláhu akbar neboli v arabštině Bůh je veliký.

Přivolaní policisté byli na místě do pěti minut a vyzvali útočníka, aby se vzdal. Ten však strážce zákona neuposlechl. Místo toho se vrhl k jednomu z policistů a křičel na něj: „zabiju tě, zabiju tě.“ Byl zastřelen.

Francouzský prezident Emmanuel Macron na sociální síti Twitter napsal, že je v myšlenkách s příbuznými oběti a zraněných osob. Ocenil rychlost zásahu policistů. „Jménem všech Francouzů děkuji policistům za jejich odvahu při neutralizaci teroristy. Francie dnes znovu zaplatila krvavou cenu, ale nepřátelům svobody se nevzdá.“

- [Celou zprávu v angličtině naleznete zde](#)

Emmanuel Macron @EmmanuelMacron · 7 hod.

Toutes mes pensées vont aux victimes et aux blessés de l'attaque au couteau perpétrée ce soir à Paris, ainsi qu'à leurs proches. Je salue au nom de tous les Français le courage des policiers qui ont neutralisé le terroriste (1/2).

Emmanuel Macron @EmmanuelMacron · 7 hod.

La France paye une nouvelle fois le prix du sang mais ne cède pas un pouce aux ennemis de la liberté (2/2).

12

¹² „Alláhu akbar! Zabiju tě!“ řval muž v Paříži. A řádl s nožem. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 13.5.2018 [vid. 2018-05-30]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Allahu-akbar-Zabiju-te-rval-muz-v-Parizi-A-radil-s-nozem-535660>

Příloha č. 5

Denník N: Obviněný tvrdí, že vraždu Kuciaka si objednal Kočner

Aktualizace: ... :Vydáno: 03.10.2018, 23:28

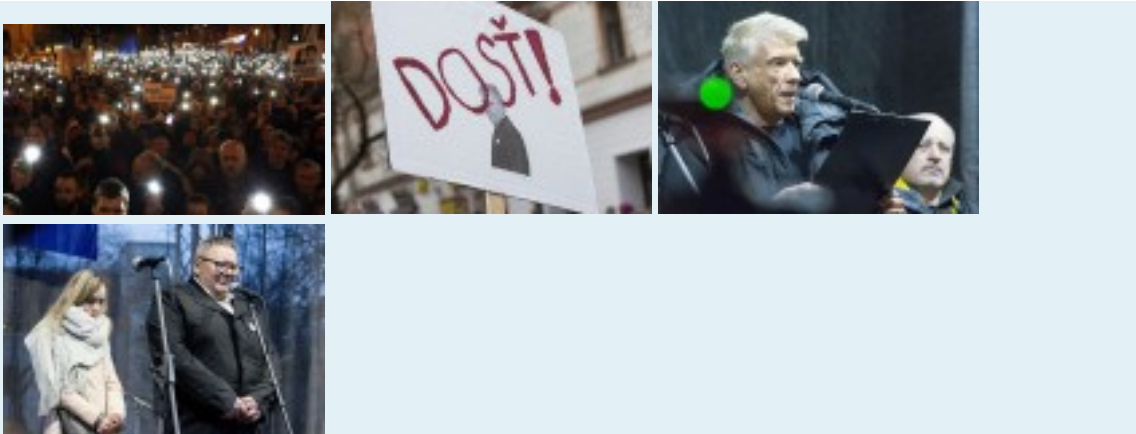

Fotografie novináře Jána Kuciaka a jeho přítelkyně Martiny Kušnírové na pietním místě v Bratislavě (snímek z 9. března 2018). ČTK/Šálek Václav

[Koupit foto](#)

Bratislava - Jeden ze čtveřice obviněných z vraždy slovenského novináře Jána Kuciaka vypověděl, že vraždu reportéra si objednal podnikatel Marian Kočner. Napsal to dnes list Denník N. Kočner, který nebyl v kauze dosud obviněn, je ve vazbě kvůli jinému případu. Kuciak v minulosti psal i o podezřelých transakcích Kočnera.

[Fotogalerie: Vražda slovenského novináře Jána Kuciaka](#)

Podle Denníku N označil Kočnera za objednávatele vraždy Zoltán Andruskó, který je v kauze zastřelení novináře obviněn jako zprostředkovatel a který spolupracuje s vyšetřovateli. Andruskó uvedl, že to, že vraždu si objednal Kočner, mu řekla další z obviněných Alena Zsuzsová, kterou z objednávky vraždy podezírá prokuratura.

Slovenská média již dříve spekulovala, že Kočner mohl mít motiv nechat novináře zavraždit, a rovněž informovala, že podnikatel se zná se Zsuzsovou.

Kuciak loni psal například o podezřelých transakcích, do kterých byly podle něj zapleteny Kočnerovy firmy a při kterých přišel stát o miliony eur na dani z přidané hodnoty. Věnoval se také jiným kauzám, které byly spojovány s Kočnerem.

Kočner loni Kuciakovi v telefonickém rozhovoru řekl, že se o něj a o jeho rodinu bude zajímat a že zveřejní jejich případné přešlapy. Reportér kvůli tomu podal trestní oznámení, které policie odložila s tím, že nešlo o trestný čin ani o přestupek.

Od konce června je Kočner ve vazbě kvůli případu, ve kterém ho policie spolu s bývalým šéfem soukromé televize Markíza a exministrem hospodářství Pavolem Ruskem obvinila z falšování směnek v hodnotě zhruba 69 milionů eur (1,78 miliardy Kč). Proplacení některých směnek požadovala jedna z

Kočnerových firem i od Markízy, která zmiňované cenné papíry považuje za podvrh.

Kočner se do povědomí veřejnosti dostal již v roce 1998 v souvislosti s neúspěšným pokusem o převzetí Markízy pomocí pracovníků bezpečnostní služby. Jeho jméno se objevilo také na seznamu domnělých členů podsvětí, který v minulosti údajně vypracovala policie.

Slovenská prokuratura dříve v tomto týdnu nevyloučila, že v případě vraždy Kuciaka budou obviněni další lidé. Právní zástupce Kuciakovy rodiny Daniel Lipšic již o víkendu řekl, že žena obviněná z objednání vraždy reportéra mohla být spíše jen zprostředkovatelkou.

Spolu s Kuciakem přišla o život i jeho partnerka. Oba mladí lidé byli zastřeleni v únoru v jejich domě. Podle dřívějšího sdělení prokurátora cílem objednávky vraždy byl pouze Kuciak a jeho partnerka se stala náhodnou obětí. Mezi čtveřicí obviněných je podle prokuratury také střelec a další osoba, která vrahovi pomáhala jako řidič.¹³

¹³ ČTK: Denník N: Obviněný tvrdí, že vraždu Kuciaka si objednal Kočner. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 3.10.2018 [vid. 2018-10-04]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/dennik-n-obvineny-tvrdi-ze-vrazdu-kuciaka-si-objednal-kocner/1670099>

Kuciaka možná nechal oddělat slovenský podnikatel Kočner. Žádní Italové, píší média

4. 10. 2018 7:17

Slovenská média hlásí další posun v případě vraždy novináře Jána Kuciaka a jeho snoubenky. Denník N tvrdí, že jeden z obviněných prohlásil, že si vraždu objednal kontroverzní podnikatel Marian Kočner.

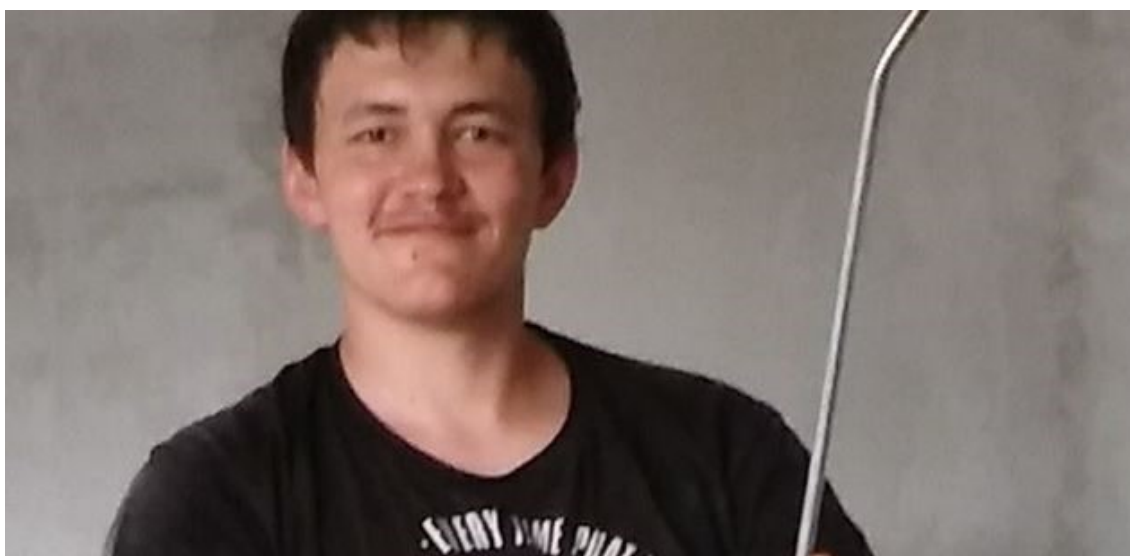

Foto: Facebook

Popisek: Zavražděný novinář Ján Kuciak

V případě vraždy Jána Kuciaka byli obviněni tři muži a jedna žena. Jde o Tomáše Szabóa, jeho bratrance a bývalého vojáka Miroslava Marčeka a Zoltána Andruskóa a překladatelku z italštiny Alenu Zsuzsovou. Podle slovenských prokurátorů si měla právě tato žena objednat Kuciakovu vraždu. Slovenský generální prokurátor Jaromír Čižnár před pár dny prohlásil, že vyšetřování případu pokračuje a nelze vyloučit, že budou obviněny další osoby.

Denník N tvrdí, že spolupracující obviněný Zoltán Andruskó vyšetřovatelům prozradil, že skutečným objednavatelem vraždy byl slovenský kontroverzní podnikatel Marián Kočner, o kterého se prokuratura zajímá kvůli údajnému falšování směnek. Podnikatel byl v tichosti převezen do přísně střežené věznice v Leopoldově.

Deník MF Dnes připomíná, že Kočner byl v případě vraždy Jána Kuciaka jedním z podezřelých, protože mu v loňském roce vyhrožoval, že si „posvítí na jeho rodinu“, pokud se o něj novinář nepřestane zajímat. Kuciak si telefonický hovor nahrál, záznam předal policii a podal trestní oznámení, ale strážci zákona trestní oznámení po čase odložili.

„Začnu se zajímat, pane Kuciaku, o vaši matku, o vašeho otce, o vaše sourozence, o všechny se začnu zajímat. A budu i o vás zveřejňovat všechno, co o vás najdu. Pane

Kuciaku, budete první," řekl doslova Kočner v rozhovoru s Kuciakem na začátku loňského září.

- [Další informace naleznete zde.](#)

Česká novinářka Pavla Holcová, která s Kuciakem spolupracovala, serveru Aktuality.sk řekla, že policejní zájem o Kočnera je na místě. Strážci zákona se teď prý snaží zjistit, zda existují důkazy, které by ukázaly na Kočnera jako na objednavatele vraždy.¹⁴

Příloha č. 7

Při zásazích venezuelské armády umírali lidé, tlak na Madura sílí

Aktualizace: 24.02.2019 18:11 Vydáno: 24.02.2019, 09:50

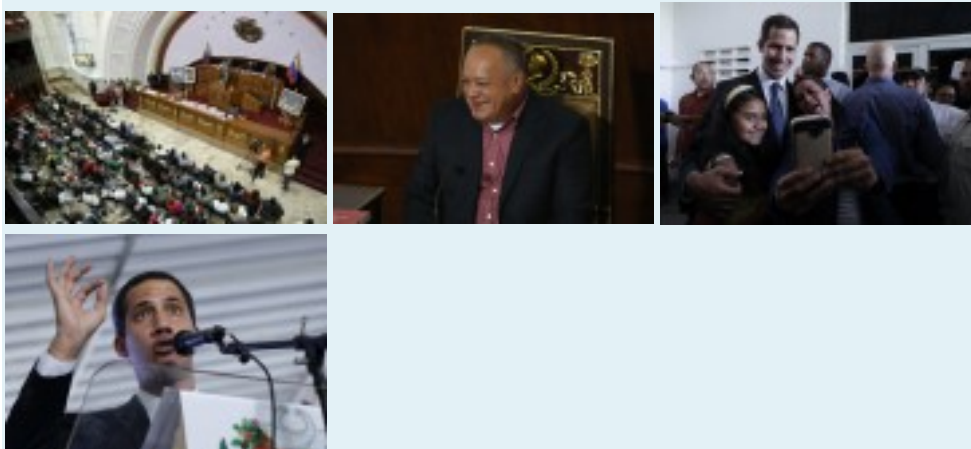
Venezuelská Národní garda zasahuje během demonstrace ve městě Ureña poblíž hranic s Kolumbií. Protest je namířen proti blokování přijetí zahraniční humanitární pomoci. ČTK/AP/Rodrigo Abd

[Koupit foto](#)

¹⁴ Kuciaka možná nechal oddělat slovenský podnikatel Kočner. Žádní Italové, píše média. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 4.10.2018 [vid. 2019-10-04]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Kuciaka-mozna-nechal-oddelat-slovensky-podnikatel-Kocner-Zadni-Italove-pisi-media-554012>

Caracas - Nejméně dva lidé zemřeli a zhruba tři stovky byly zraněny při sobotních zásazích venezuelské armády proti stoupencům opozice usilujícím o otevření hranic pro průjezd humanitární pomoci. Opoziční lídr Juan Guaidó, který se spolu se stovkami demonstrantů neúspěšně pokoušel přimět armádu ke vpuštění kamionů s potravinami a léky do země, požádal USA a další země, aby nechaly ve hře "všechny možnosti" pro odstavení prezidenta Nicoláse Madura od moci. V pondělí se má v kolumbijské metropoli Bogotě poprvé setkat s americkým viceprezidentem Mikem Pencem.

Fotogalerie: Politická krize ve Venezuele

Nejméně dvě osoby, včetně 14letého chlapce, byly podle agentury AFP v sobotu zabity při střetu domorodých aktivistů s bezpečnostními silami na brazilsko-venezuelské hranici. Španělský list El País s odvoláním na opoziční představitele a svědky uvedl, že mrtvých je až pět.

Venezuelská armáda věrná Madurovi v sobotu odvrátila konvoje zahraniční pomoci z hranic s Brazílií a Kolumbií s pomocí slzného plynu a gumových strel. Nákladní vozy naložené americkými potravinami a léky pro Venezuelu se vrátily zpět do Kolumbie poté, co se opozičním příznivcům nepodařilo prolomit linie vojáků. Nejméně jeden z kamionů začal podle záběrů z místa hořet a lidé z něj narychlo vyndávali náklad.

Guaidó v sobotu oznámil, že jiný z vozů se úspěšně dostal na venezuelské území z Brazílie. Podle zpravodaje španělského deníku však spolu s dalším

kamionem dojel pouze na neutrální území na hranicích, kde jej zastavili vojáci a dále nevpustili.

Maduro, kterého rozčílila podpora Guaidóa kolumbijskou vládou pak oznámil, že přerušuje diplomatické styky s Kolumbií a diplomaté mají 24 hodin na opuštění země. Podle kolumbijských úřadů během soboty do země přešlo asi 60 členů venezuelských bezpečnostních sil.

Kolumbie uzavřela na 48 hodin všechny své hraniční přechody s Venezuelou. Během sobotních násilných potyček demonstrantů s venezuelskými pohraničníky vznikly škody vyžadující opravy, informovaly kolumbijské úřady.

Do Venezuely mířila také loď s humanitární pomocí z Portorika. Portorický guvernér Ricardo Rossello však nařídil lodi se vrátit poté, co venezuelská válečná loď hrozila, že zahájí na plavidlo palbu.

Pondělní schůzka Pence s Guaidóem má být signálem podpory opozičnímu vůdci po víkendovém násilí, které by podle agentury Reuters mohlo přimět Spojené státy zavést nové sankce vůči Madurově vládě. Pence cestuje do Bogoty na setkání regionálních lídrů, kteří uznávají Guaidóa za legitimního vůdce Venezuely.

"Dnešní (sobotní) události mě přiměly k rozhodnutí: formálně navrhou mezinárodnímu společenství, že musíme mít na stole všechny možnosti k zajištění svobody v naší zemi," napsal Guaidó na twitteru. O případných přímých zásazích proti Madurovi, který má podporu Ruska či Číny, dosud zahraniční země veřejně nehovořily, ačkoli bezpečnostní poradce Donalda Trumpa John Bolton nechtěl tuto možnost vyloučit.

Guaidó, který je od ledna předsedou parlamentu, se při demonstraci 23. ledna prohlásil prozatímním prezidentem. Učinil tak poté, co parlament označil za

nelegitimní nový prezidentský mandát Madura s tím, že vzešel z nesvobodných voleb. Uznalo jej na 50 amerických a evropských zemí včetně USA.

Venezuela se už několik let potýká s hlubokou ekonomickou krizí, za kterou je podle analytiků z velké části zodpovědná Madurova vláda a její socialistická hospodářská politika. V zemi chybějí i základní potraviny a léky. Maduro však popírá, že by v zemi byl nedostatek potravin a léků a tvrdí, že pomoc má podkopat jeho vládu.¹⁵

Příloha č. 8

Krveprolití na hranicích Venezuely: Dva lidé mrtví, stovky dalších zraněných

24. 2. 2019 10:35

Sílicí nepokoje ve Venezuele, které vyvolaly pokusy o převoz humanitární pomoci do země, si při sobotních střetech vyžádaly životy dvou lidí a stovky zraněných. Od 23. února se venezuelská opozice snaží podpořit poskytnutí humanitární pomoci zemi, ale vláda dosavadní hlavy státu Nicoláse Madura ji odmítá přijmout.

¹⁵ ČTK: Při zásazích venezuelské armády umírali lidé, tlak na Madura sílí. In: *ČeskéNoviny.cz* [online]. 24.2.2019 [vid. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/pri-zasazich-venezuelske-armady-umirali-lide-tlak-na-madura-sili/1725339>

Foto: Archiv
Popisek: Venezuela

Autoritářský vůdce Nicolás Maduro odmítá nyní vpustit do hladovějící země humanitární pomoc. Za pomoci gumových střel a slzného plynu armáda přinutila konvoje kamionů s potravinami a léky se na hranicích s Brazílií a Kolumbií otočit a vrátit zpět. Dva kamiony shořely, když se pokoušely prorazit bariéry vytvořené armádou.

Stejně tak skončil také pokus dostat pomoc do země přes moře. Do Venezuely mířila loď s pomocí z Portorika, venezuelská válečná loď však hrozila, že zahájí na plavidlo palbu. Při střelbě na hranicích o život přišli dva lidé, z toho jeden čtrnáctiletý chlapec. Zraněno bylo více než tři sta lidí.

Maduro oznámil přerušování diplomatických styků s Kolumbií poté, co ho rozčílila podpora opozičního předáka Juana Guaidóa kolumbijskou vládou. „Nemůžeme nadále tolerovat, že kolumbijské území lobbuje za agresi proti Venezuele,“ prohlásil Maduro. Diplomaté mají den na opuštění země. Kolumbijské úřady uvádějí, že ze země už uteklo asi šedesát členů bezpečnostních sil.

- Původní zdroj [ZDE](#)¹⁶

¹⁶ Krveprolití na hranicích Venezuely: Dva lidé mrtví, stovky dalších zraněných. In: *ParlamentníListy.cz* [online]. 24.2.2019 [vid. 2019-02-24]. Dostupné z: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Krveproliti-na-hranicich-Venezuely-Dva-lide-mrtvi-stovky-dalsich-zranenych-571648>